

ČÁST ČTVRTÁ

Zájmové spolky a organizace

Sbor dobrovolných hasičů Osov

V roce 1902 vydal zdejší mlynář Josef Duchoň svolání k občanům, ve kterém vylíčil nutnost a důležitost hasičského sboru a vyzval všechny schopné k činné službě, ostatní pak, aby přispěli pomocí. 21 občanů se přihlásilo za činné a 22 za přispívající členy. Byl sestaven zatímní výbor, který měl za úkol vypracovat stanovy. První řádná valná hromada sboru se konala 4. května 1902. Na výzvu ředitele panství Vladimíra Orlta se ještě před začátkem rokovaní přihlásili 4 další činní členové a 74 nových přispívajících. Proběhla volba, ve které byl předsedou zvolen Josef Duchoň, jednatelem František Kolář, učitel, pokladníkem Jan Nájemník, zednický mistr, velitelem František Maršálek, rolník, a jeho náměstkem Josef Ruzka, řezník v Osově. Členy výboru byli zvoleni Vladimír Orlt, Václav Michálek, řídící učitel, František Levý, truhlář, Josef Rejsek, kolář, revizními účtů Alois Osvald, traťmistr, František Valenta, učitel a František Šesták, hospodářský příručí.

Fotografie z oslav 30. let osovského hasičského spolku.

Od firmy Lizner a Krauser v Dobrušce bylo zakoupeno 150 m plátna pro 20 služebních krojů pro činné členy, ušil je Josef Grubner, krejčí ve Velkém Chlumci. Dále pak pořízena nejpotřebnější výzbroj od firmy Churain v Hlinsku v ceně 937 korun. K tomu nestačila hotovost pokladny, proto se výbor usnesl a vypůjčil si z občanské záložny v Hostomicích 600 korun.

O výcvik mužstva byl požádán pan Josef Bezkočka, velitel hasičské čety z Podbrd. Svého úkolu se úspěšně zhostil a předal další vedení panu Františku Maršálkovi

z Osova č. 9. Na důkaz vděčnosti uspořádali činní členové 5. října 1902 průvod s hudbou z Osova do Podbrd, kde předali svému cvičiteli záslužný diplom.

V prosinci 1905 zasahovali hasiči při požáru v Osovci, kde hořela dřevěná stodola rolníka Josefa Fouska v čp. 11. Požár se rozšířil i na chlévy a na stavení Anny Houškové. Stodola i chlévy zcela shořely, u stavení č. 10 pouze střecha. Zvláštní pochvaly se dostalo Aloisi Pokornému, Františku Svobodovi a Josefu Zelenkovi.

V červnu roku 1906 hořelo u Václava Procházky, bednáře v Osovci č. 8. První pomoc poskytli František Levý a František Chvojka. Vynesli veškerý nábytek a vyvedli z chléva zvířata.

Hasičská stříkačka

Až do roku 1907 sbor v čase potřeby volně používal stříkačku osovského panství. Jak se ale ukázalo, tato nebyla při výkonech spolehlivá. Proto při výborové schůzi dne 9. ledna 1907 pokladník sboru pan Jan Nájemník navrhl zakoupení stříkačky nové.

Osovští hasiči na své historické stříkačce při oslavách v areálu svinařského zámku v roce 2005.

Výbor uznal důležitost a potřebu tohoto návrhu, proto ho zahrnul do programu k projednání valné hromadě, svolané ke dni 23. ledna 1907. Po řádném odůvodnění velitelem sboru a zralém uvážení všech přítomných byl návrh schválen. Hned na to ve výborové schůzi dne 19. ledna 1907 bylo usneseno, aby byli vysláni dva členové sboru do Prahy, aby u některé z tamních firem prohlédli stroje a dle svého dobrozdání vybrali a domluvili ceny. K tomu byli zvoleni

a vysláni velitel František Maršálek a zatímni jednatel sboru Rudolf Abeles, kteří obdrželi cestovné po 6 korunách a odjeli do Prahy. Zde vyhlédli a smluvili řádný stroj od firmy Smekal v Praze za cenu 2.000 korun proti hotovému zaplacení nebo na splátky s 6 % úrokem.

Výbor na zakoupení vyhlédnutého stroje přistoupil, a protože nebylo potřebných peněz, usnesl se, aby se hasičský sbor stal členem záložny v Osově a za ručení obecního zastupitelstva vypůjčil 2.000 korun a hotově zaplatil, Tím se vyvaroval placení velkých úroků firmě, neboť od záložny byly peníze mnohem levnější. Obecní zastupitelstvo skutečně převzalo ručení za výpůjčku 2.000 korun v záložně a spořitelně v Osově s podmínkou, že sbor bude ze svých příjmů stále dluh umořovat a řádně platit úroky, k čemuž se ten zavázal.

Tak byla stříkačka zaplácena, přivezena a dne 10. února roku 1907 za přítomnosti téměř celého hasičského sboru a výboru a rovněž i obecnstva zkoušena úředníkem firmy Smekal, přičemž jmenovaní členy poučil o účelu jednotlivých částí stroje a zacházení s nimi. Výkony stroje byly uznány za velmi dobré, načež byl sbor odevzdán k užívání. Dodatečně bylo povoleno zakoupení 100 metrů hadic s paterým šroubením. Tyto byly koupeny od firmy Padr ze Smiřic, která poskytovala velké výhody, a 9. června 1907 byla stříkačka slavnostně posvěcena P. Vojtěchem Kořánem. Tehdy se dostavily i okolní sbory z Hostomic, Všeradic, Podbrd, Chlumce, Neumětel a Bykoše a přijeli i župní jednatel a župní dozorce. Slavnost byla zakončena plesem, který vynesl 123 korun. Z darů, příspěvků a výtěžků ze zábav byly zakoupeny dvě přenosné stříkačky, dva lezecké žebříky, jeden hákový a jeden střešní, 60 m hadic se šroubením, 4 přístroje do kouře, jeden špičák, jedna lopata, dva koše na vodu, jedna acetylenová lampa a lékárna. Uhrazen byl i spolkový dluh.

V roce 1911 byli hasiči u požáru panské kůlny a lednice, byl ohrožen i statek Františka Kubece.

Dne 14. července 1912 byl v Osově pořádán hasičský sjezd na oslavu 10. výročí zdejšího sboru. Sjelo se mnoho hasičstva, průvod se seřadil v hostinci „Na poště“ a ubíral se na nádvoří bývalé továrny, kde promluvil jako zakládající člen Karel Schwarzenberg ml. Poté bylo veřejné cvičení. Odpoledne pak byl v panské jízdárně koncert řízený řídícím učitelem v. v. Václavem Michálkem.

V roce 1914 téměř všichni členové odešli do 1. světové války a práce sboru utichla. Brzy po válce bylo uspořádáno divadelní představení, jehož výtěžek byl odevzdán na charitativní účely. V dubnu 1919 se sbor účastnil sázení lípy svobody a uspořádal ples. V září 1919 se hrálo drama „Ferdinand spí“, z části zisku byly koupeny učebnice pro žáky osovské školy.

9. června 1922 se konala oslava 20. výročí sboru, kdy bylo provedeno námětové cvi-

Momentka ze zásahu osovských hasičů při požáru seníku v roce 2004.

Skupinová fotografie osovských hasičů, tehdy požárníků, z konce 60. let 20. století. Zleva pánové: Dvořák, Hampl, Houba, Oborník, Hrubý.

Skupinová fotografie osovských hasičů, tehdy požárníků, při májích koncem 60. let 20. století.

čení na objekt osovského panství. V následujícím roce byl za 850 korun zakoupen hasicí přístroj zvaný „minimax“, který se znamenitě osvědčil. V prosinci téhož roku se hrál zdejší sbor hasičů divadelní kus „Pepinčina první láska“ od K. Fořta. Z výnosu daroval zdejší škola 100 korun. Dne 3. února 1924 se konala valná hromada, při níž byly jednotlivými funkcionáři podány zprávy, volby toho roku konány nebyly. 12. dubna 1925 se hrál zdejší sbor veselohru od Maříka „Manžel putička.“ V roce 1926 provedl divadelní kus „Pašerák,“ obraz z venkovského života o 3 jednáních od Richarda Máry.

V následujícím roce zasahovali hasiči při požáru obecního domku, kde pětiletá dcera dělníka Svobody zapálila v posteli oheň a kouřem se udusily dvě menší děti. Ty byly po pitvě pochovány na zdejším hřbitově.

V dubnu se hrála divadelní hra Ženichové. Na památku 25. výročí svého trvání provedl SDH vedle veřejného cvičení také divadlo v přírodě se zpěvy, a to v bývalé továrně. Kus se jmenoval „Kráska ze Šumavy“ a hrál se pod režijním vedením Eduarda Hrubého. Protože hra se obecnstvu velmi líbila, provedli ji hasiči ještě v srpnu v Podbrdech.

V roce 1928 sbor s ostatními spolky oslavil 10 let trvání republiky. Průvod se ubíral Osovcem kolem kostela k bývalé továrně a vsí od horního konce až k pomníku padlých. U toho promluvil slavnostní řeč Josef Kadleček, vrchní zahradník. Poté byly zahrány státní hymny. V roce 1929 dával sbor tři divadelní představení: „Divoká Mařka“, „Děvče bez domova“ a hru se zpěvy „Tulácká krev.“ Od roku 1930 pořádá sbor v květnu tradiční Máje s hudbou a průvodem obcí.

Osovští hasiči, tehdy požárníci, v polovině 70. let 20. století na blíže neidentifikované soutěži či oslavách.

Začátkem roku 1933 byla zahájena stavba nové hasičské zbrojnice a již 20. srpna se konal hasičský den, při kterém sem byla z velkostatku přemístěna hasičská stříkačka. V tento čas měla za sebou 52 zásahů při požárech.

V roce 1933 si sbor spolu s obcí postavil nade vsí kůlnu na stříkačku a hasicí nářadí. Byla vysvěcena slavností. Kůlna stála 21.283 korun, částka hrazena z poloviny sborem, z poloviny osovskou obcí. V tomto roce sehráli hasiči frašku „Rodinná událost“ a veselohru „Není zajíček, jako zajíček.“

24. října 1934 byl ustaven hasičský sbor v Osovci.

V roce 1935 byla uvedena představení „Amor ve vojenské uniformě“, „Tři veselí mušketýři“ a „Pražáci na venkově.“ Dále byla uspořádána silvestrovská zábava, ples a Máje. Hrubý příjem z těchto akcí činil 4.120 korun. V roce 1937 SDH v Osovci uspořádal divadelní představení „Tulácké dobrodružství“, dvě vatra za T. G. Masaryka, dvě zábavy, a zúčastnil se okrskového cvičení ve Vižině, slavností v Osově a Hostomicích a branného srazu v Hořovicích. Osovští hasiči sehráli představení „Chudý písničkář“, „Červený kohout“ a „Jízdní hlídka“, dále dvě vatra za prezidenta Masaryka, oslavy 35. výročí sboru a tři zábavy. 17 členů se zúčastnilo mobilizačního srazu s přísahou v Hořovicích, kde celkový počet hasičů činil 690.

V roce 1939 byla vzhledem k událostem činnost Sboru dobrovolných hasičů nepatrná. V květnu sehrál divadelní Vernerovu veselohru z repertoáru Divadla Vlasty Buriana „U pokladny stál.“

Osovské hasičské družstvo na soutěži v Podbrdech roku 2017.

3. listopadu v sedm hodin večer vypukl požár ve stájích osovského panství – proti pivovaru. K velkému ohni se sjeli hasiči z celého kraje. Přes usilovnou snahu hasičských sborů shořelo 500 q sena, které bylo uloženo na půdě stáje. Hasičská hlídka měla poté 14 dní pohotovost na požářišti, protože doutnající seno se stále vzněcovalo. V roce 1941 pořádal sbor jeden ples a hru „Maryša.“ Hrubý příjem z divadla činil 3.627 korun, čistý zisk byl 2.149 korun. Celkový příjem včetně příspěvků byl 5.418 korun. Sbor má jednoho čestného člena, kterým je komerční rada Václav Palivec, dva zakládající, 24 činných a 104 přispívajících členů. Od 1. prosince byly stavěny dvoučlenné požární hlídky hasičů se dvěma nečleny pro případ požáru. SDH v Osovci pořádal jeden ples.

V roce 1943 kronika uvádí: „Z nařízení přidělence nacistů veškeré schůze a valné hromady ve sborech zakázány, takže od roku 1942 ustala veškerá práce. Byla zaznamenána jedna schůze, která projednala prodej starších modrých blůz. Bylo za ně utrženo 1.095 korun. – Jiných záznamů není.“

Obecní stodůlka v Osovci byla v roce 1946 přeměněna na hasičskou zbrojnicí. 6. června bylo členskou schůzí ustanoveno zakoupení nové motorové stříkačky PS – 8 u firmy Avia Praha. Na stříkačku přispělo mnoho občanů peněžitým darem. V listopadu 1946 bylo zakoupeno menší nákladní auto „Nasch“. V roce 1949 měl sbor požárníků v Osově 134 členů a přispívajících a 24 činné členy. Průměrný věk činných členů byl 43 let. Za spoluúčasti SNB byly provedeny domovní prohlídky. Sbor

Osovští hasiči v dobových uniformách jako vítězové večerních soutěží při oslavě 100 let trvání spolku.

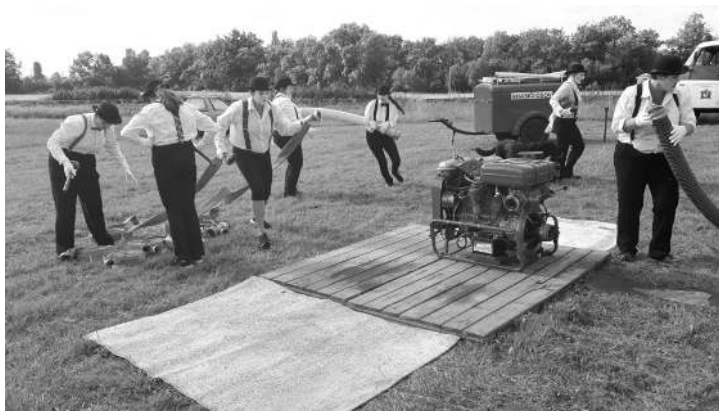
Zleva: Lubomír Vaňata, Jiří Hála, Petr Novotný, Pavel Valkoun. Vpředu: starosta SDH Josef Chvojka a Vojtěch Linhart.

Mladí osovští hasiči při oslavě 100 let trvání spolku. Zleva: Lukáš Vaňata, Petr Neugebauer, Petr Jančík, Jana Otčenášková Eiseltová. Sedící: Helena Šmídová Jančíková, Šárka Drábková Procházková, Markéta Vaňatová Neugebauerová. Vpředu: Lenka Klimtová Černická z Podbrd.

Originálně pojaly ukázkou "útoků" na oslavách 120 let trvání spolku osovské hasičky. Celý zásah absolvovaly v maskách pierotů.

Osovské ženy s dětmi při ukázce "útoku" na oslavách 115 let trvání spolku.

v Osovci provádí všechna cvičení, má 16 členů činných a 130 přispívajících. Konal 8 řádných cvičení a pořádal dvě zábavy. Členové si opravili zbrojnici a stříkačku.

Ačkoliv Osov a Osovec tvoří jednu obec, měla každá z nich zvlášť svůj sbor, které se 11. října 1951 sloučily, velitelem se stal Josef Husák z Osovice.

Na konferenci ústředního výboru hasičstva začátkem roku 1953 bylo usneseno přejmenovat hasičské sbory na sbory požárníků, ve zkratce ČSPO – Československý svaz požární ochrany.

Další zápis v kronice je datován až roky 1958 – 1964 a obsahuje následující informace:

Stav členstva je 92 osob. Z tohoto počtu je 21 žen. Již dříve se přidalo i žactvo. Děvčata jsou zacvičována v obsluze motorové stříkačky, aby v případě nepřítomnosti mužů nebyla bezradná. Děti jsou poučovány o vzniku požárů a jsou z nich sestavovány čtyři při žňových hlídkách kolem železniční trati. Zúčastňují se jich rády a berou je jako hru. Koncem roku jsou pak hodnoceny a odměňovány knížkami. Byl jim zakoupen přenosný stan, aby v době nepohody či vedra měly úkryt. Na jeho úhradě se podílel nejen sbor, ale i Jednotné zemědělské družstvo a Místní národní výbor. V osovské sokolovně proběhla slavnostní schůze, konaná na počest 100 let od založení úplně prvního hasičského sboru v roce 1864 ve Velvarech. Byla zde přehlídka všech hasicích pomůcek od plátěných věder a ručních stříkaček až k motorovým stříkačkám a chemickým hasicím přístrojům. Odpoledne pak byl na cvičišti předveden

výcvik a soutěž v pohotovosti.

Motorovou přenosnou stříkačku má požární sbor v Osově již od října roku 1945. Každoročně je pořádán tradiční požární ples, v květnu Máje a posvícenské zábavy, které jsou v režii sboru, což je vedle příspěvků jakýmsi zdrojem příjmů pro úhrady vnitřních organizačních potřeb, jako jsou vycházkové stejnokroje, knížky pro děti atp. Veškeré technické vybavení je hrazeno státní pokladnou.

*Slavnostní požehnání nové hasičské cisterny CAS 25
v roce 2021 od P. Jonáše.*

V roce 1965 měli osovští hasiči námětové pohotovostní cvičení, kdy se 13. května sjely všechny nejbližší požární sbory na základě poplachu, že vznikl požár v objektu JZD. Přijeli i požárníci z Berouna, kteří použili stříkačku hasící oheň umělou pěnou. V roce 1966 vykázali 98 členů, z nichž 39 je přispívajících. Pomoc členů sboru byla nutná při vydatných deštích, kdy čerpali vodu z hliniště u Vižiny, ze sklepa budovy JZD a při čištění kanalizace v obci. Zúčastnili se veřejného okresního cvičení v Novém Jáchymově, kde se dorostenky umístily na prvním místě, při okrskovém cvičení v Lážovicích obsadili muži druhé místo, první byly opět dorostenky. V obci byla uspořádána čtyři námětová cvičení na různé bytové objekty. V brigádnické činnosti odpracovali hasiči na akci Z 150 hodin, při pracích v JZD 300 hodin. V 70. letech byla zakoupena přenosná stříkačka PS-12. V roce 1970 byl našemu sboru předán Čestný prapor ÚV požární ochrany. Od roku 1972 slouží zrenovovaná požární zbrojnice.

I v dalších letech prováděl sbor preventivní prohlídky, námětová cvičení, členové se zúčastňovali s družstvy mužů, žen, dorostenek a žáků okrskových, okresních a krajských soutěží, kde se pravidelně umísťovali na předních místech. V roce 1972 dorostenky postoupily až do národní soutěže v Pardubicích, kde obsadily 6. místo. Na výcviku družstev měl velkou zásluhu Václav Dalibor z Osova a také František Mojžíš z Osova. Po smrti pana Dalibora v jeho práci pokračovali manželé Václav a Marie Ksandrovi z Osova, na ně navázal Josef Chvojka, hasič a nezapomenutelný člověk, který pro sbor dělal celý život vše, co bylo v jeho silách a věnoval mu neuvěřitelnou spoustu sil a času.

Po roce 1990 se požární sbory v naší republice vrátily k původnímu označení "Sbor dobrovolných hasičů".

V průběhu roku 2006 proběhla akce dotovaná v rámci Programu obnovy venkova Středočeského kraje, a to přístavba hasičské zbrojnice v Osově. K realizaci stavby došlo kvůli malé rozloze dosavadní zbrojnice, kde nebylo možné umístit pro nedosta-

Zásluhou členů Sboru dobrovolných hasičů byl v Osově obnoven Den osovských žen (dříve MDŽ).

tek prostoru ani historickou stříkačku, která musela být uschována v areálu zámku. K zahájení realizace přístavby došlo v březnu 2006, ukončena byla v prosinci téhož roku. Dotace činily 125.000 korun, vlastní náklady 452.626 korun, celkem tedy 577.626 korun.

Ani v současné době práce sboru neutichá. Může se pochlubit rozsáhlou činností zahrnující nejen aktivity spojené s ochranou spoluobčanů před živelnými pohromami, ale i spoluúčastí na řadě společenských akcí pořádaných v naší obci, jako

je například Masopust, Den osovských žen, Čarodějnice, Máje s průvodem obcí, Pietta u pomníku padlých a další.

Hasiči se zapojili i do akce Českého rozhlasu Region nazvané „Dobráci roku“, kterou rozhlas pořádá ve spolupráci s Velkopopovickým Kozlem a Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska pro dobrovolné hasiče ve Středočeském kraji. Každý týden se vydává za jedním hasičským sborem, který následně může vyhrát show za 100 tisíc korun. Setkání se uskutečnilo v hasičské zbrojnici, kde starosta Josef Chvojka vyprávěl o historii sboru a o akcích, které pořádá. Jako dárek na památku dostali hasiči trička s logem „Český region“. V další týden bylo vše odvysíláno Českým rozhlasem.

Velmi populární je stará garda v dobových stejnokrojích a s historickou stříkačkou, která se vedle profesionálních herců, ochotníků i politiků účastní divadelních představení Hrabalových Postřizín např. na Křivokláte, v Třeboni, Berouně, Všeradicích, Mníšku p. Brdy a dalších místech. Jen v roce 2009 odehráli více jak deset představení. Sbor se stará o úklid koupaliště, pořádá akce pro školní děti, podílí se i na ochraně životního prostředí sběrem elektroodpadu a likviduje spadlé stromy nebo větve. Při kulatých výročí založení SDH Osov bývají pořádány úspěšné a vydařené oslavy, kterých se zúčastňují i sbory z okolních obcí a rovněž profesionální hasiči z Berouna.

Hasiči se i nadále zúčastňují řady soutěží v požárním sportu. Reprezentativní vizitkou je družstvo dětí, které se pravidelně schází pod vedením Libuše Procházkové a soutěží v požárním sportu, kde obsazuje první místa. Zástupci sboru nezapomínají ani na své členy, které navštěvují s blahopřáním při významných výročí. Zásahová jednotka uskutečnila řadu výjezdů k požárům. V roce 2024 má sbor 40 členů a úzce spolupracuje s obcemi Lážovice a Skřípel, s nimiž tvoří hasební obvod Osov. Dispo-

nuje Tatro 805, 16. 10. 2021 se konala slavnost, na které byla představena a P. Jonášem vysvěcena cisterna CAS 25, která prošla generální opravou. Starostou sboru je Karel Chvojka.

Tělocvičná jednota Sokol

V Osově byla jednota Sokol založena 11. května v roce 1919. Krátce po založení měla 150 členů. Mimo tělovýchovy prováděla veškerou vzdělávací a osvětovou činnost v obci. Prvním starostou byl zvolen Josef Kadleček, jednatelem Marie Staňková, vzdělavatelem František Valenta, později Matěj Mandík.

Jak se projevovala činnost jednoty v zrcadle roků:

Rok 1920 - 28. října k oslavě výročí samostatnosti uspořádal Sokol v sále "U pivovaru" akademii za veliké pozornosti občanů. Výtvarnou složku obstaral starosta Sokola pan Kadleček. Akademie uvedla dílo Františka Valenty - živý obraz „Hold Čechie“, a jednoaktovku „Kde domov můj“.

Rok 1921 - Velký průvod k zapálené hranici na počest Mistra Jana Husa. 4. září upoutaly pozornost dožínky, kterých se zúčastnilo zdické banderium a krojovaná družina z Berouna.

Archivní fotografie sokolských dětí na osovském hřišti.

Sokol neustává v osvětové činnosti, věnuje se kultuře, například přednáškou o slovenském klasikovi Hviezdoslavovi, pořady o pravěku země české, o dějinách Sokola apod.

Rok 1922 - Zdejší Sokol se postaral o umístění a stravu 18 dětí sokolských z Košří. Ubytovány byly na sále hostince "U pivovaru", na stravu docházely do rodin.

Pozornost upoutal večírek k počtě 100. narozenin Fügnera. O jeho osobnosti promluvil pan Sobotka, děti uvedly dvě původní představení klasické pohádky Zlatovláska a Tajemný dub.

Rok 1923 - Pozoruhodná je činnost osvětové školy Sokola. Především témata: jazyk a národ, pravidla slušnosti, čeští vynálezci. 2. února se konala valná hromada, na níž byl znovu zvolen do čela jednoty pan Kadleček, vrchní zahradník, místostarostou pan Choc, rolník v Lážovicích, náčelníky pan Sobotka a paní Kadlečková. Sokolské ženské odbory 1. okrsku sokolské župy Rokycanovy uspořádaly v Osově tělocvičnou akademii. Účinkoval hudební sbor Sokola. Návštěva byla veliká, ale z osady lidí málo.

Na osvětové škole se přednášelo o slunovratu, rozebíralo se libreto Blodkovy ope-

Legitimace osovské sokolky Marie Syrové, původem z Nových Dvůrů. Legitimace pochází z roku 1947, kdy bylo Marii 18 let.

ry V studni.

Rok 1924 - Osvětová škola pokračovala přednáškou o Elišce Krásnohorské a slušném chování na veřejnosti. Tedy kapitoly více než aktuální a stále platné. Ke 100. výročí narození Bedřicha Smetany uspořádal Sokol koncert řízený ing. Havránkem, který prováděl parcelaci velkostatku. K výročnímu dni Mistra Jana Husa byl uspořádán průvod s hudbou k zapálené hranici.

Rok 1925 - Parcelaci velkostatku byl přidělen Sokolu 1 ha půdy přímo proti zámku. Členové Sokola, rolníci, půdu zorali a uváleli, pozemek byl potom ohrazen živým plotem a ostnatým drátem. 10. května bylo cvičiště slavnostně otevřeno stromkovou slavností. Na počest T.G. Masaryka byla zasazena lípa, zasazením dvou lip bylo vzpomenuáno Tyrše a Fügnera, další lípy věnovány občanům.

Rok 1926 - Osvětová škola přednáší o B. Němcové, F. Palackém a Josefu Kajetánu Tylovi, starostovi župy Rokycanovy dr. Maličkému z Hořovic a náčelníku Rochovi, řídícímu učiteli v Mýtě. Sokol uspořádal symbolicky hru Druhé mládí.

4. až 6. července - událost celorepubliková - Všesokolský slet. Zdejší Sokol byl přítom.

Roky 1926-1928 - Ve zdejší osadě jsou tyto spolky: Sbor dobrovolných hasičů, místní odbor matice školské a TJ Sokol. Ta pořádá především řadu divadelních představení, podílí se na oslavách a pořádá plesy.

Rok 1927 - je v kronice zápis - Mužský odbor spí.

Rok 1929 - Sokol pořádá veškeré své podniky již v nové sokolovně, zbudované nákladem 65.000 Kč, pojmenované Sokolovna bratra Josefa Rocha.

Roky 1930-1936 - Oslavy k výročí vzniku republiky, ale především řada vlasteneckých divadelních představení.

Rok 1937 - Tryzny za zemřelého prezidenta osvoboditele v den pohřbu se zúčastnilo četné obyvatelstvo.

Rok 1938 - Poprvé bez něho, a přece s ním, tak se jmenovala přednáška J. Weniga

k uctění památky T.G. Masaryka.

28. května připomenula místní osvětová komise 54. narozeniny prezidenta dr. Edvarda Beneše.

V prvních červencových dnech směřovaly všechny cesty do Prahy na Všesokolský slet, jehož se zúčastnilo mnoho občanů z Osova a okolí.

Rok 1939 - Politický život se vlivem Protektorátu zásadně změnil. Kulturní a osvětová činnost je nepatrná.

Rok 1940 - Divadelní představení „Ta naše písnička česká“ má pojednou zcela jiný smysl. Občané Osova to chápou, ale tělocvičná aktivita Sokola je mizivá.

Fotografie z pochodu sokolek. Podle odhadovaného stáří Růženy Routové (první zleva s kabátem) by se mohlo jednat o léto roku 1938, kdy se konal X. všesokolský slet.

Roky válečné a poválečné - do r. 1948

Dne 12. října 1941 byla činnost Sokola úředně rozpuštěna a sokolské jmění zabaveno ve prospěch Němců. Vedoucí župy dr. Horák, ředitel reálného gymnázia v Rokycanech, a odb. učitel Habětín z Hořovic jsou zatčeni.

Po rozpuštění Sokola byla veškerá mládež zařazena do sdružení nesoucího název Kuratorium. Místním vedoucím byl František Mojžíš. Činnost nevalná.

Když válka skončila, obnovila se činnost Sokola, začalo se pravidelně cvičit, cvičenci se houfně účastnili prvního poválečného sletu v Praze, který byl zároveň na dlouhá desetiletí sletem posledním. Atmosféra byla bouřlivá, během průvodu byla vykřikována hesla na podporu dr. Beneše proti K. Gottwaldovi.

Rok 1949 - V říjnu roku 1949 byla uspořádána akademie ke 30. výročí založení Sokola v Osově.

Žactvo nacvičilo besídku ke Dni matek a o Vánocích byla uvedena hra „Ježíškův posel“.

Toho roku se uskutečnil poslední zápis o činnosti Sokola v Osově. Činnost Sokola už pak nebyla nikdy obnovena.

Z vyprávění paní Růženy Plecité, ročník 1922:

V Osově byl slavný Sokol, nacvičovalo se v sokolovně, náčelnicí byla paní Palivcová provdaná Biskupová. Při secvičování na slet se chodilo na vyřazovací zkoušky a na různá okrsková cvičení. Při sletech v Praze se vždycky bydlelo ve škole, jídlo jsme dostávali na Strahově na nástupišti před Branou borců – klobásy a chleba. Večer jsme my holky chodily po Praze, byly jsme v biografu, na večeri, trvalo to asi tři dny. Já a Máňa Syrová jsme jezdily po Praze elektrikou a byly jsme hrdé na své sokolské

Momentka nadšených osovských sokolek na sletu v roce 1948. Zleva: Magda Andělová, Marie Syrová, Růžena Routová...

oblečení a sokolský odznak. Máňa měla v tašce husu, pořád jsme jezdily sem a tam a ani jsme neměly tušení, kde právě jsme. Ta taška s husou stála na mém koleni a husa se mi odvděčila tím, že to koleno promáčela. Nedalo se nic dělat, chtěla jsem parádu, po takové nehodě jsem musela běžet do rychločistírny.

Protože cvičenců bylo hodně, cvičilo se nadvakrát. Byli tam i Italové, cvičili v bílém, lilo a oni se máchali v kalužích bláta. Tribuny byly plné, dostaly jsme sokolský odznak a díky tomu jsme také mohly vidět vystoupení. Musely jsme mít kromě odznaku i sletovou legitimaci. Když jsme se řadili do průvodu, křičela se nejrůznější hesla, například „Chlapci z Osova, proč stojíte bez slova?“ Na to přišla odpověď „My nesmíme křičet hesla, naše župa by se nesla“. Slet v roce 1938 byla velká událost, stejně jako ten v roce 1948. To už byl na tribuně Klement Gottwald, ale asi nebyl moc potěšený tím, co se odehrávalo. Bylo to už po Benešově abdikaci, ale bývalému prezidentovi cvičenci provolávali slávu: „Chcem Beneše na Hradě, nechceme ho v zahradě.“ To už byl v Sezimově Ústí.

Aktivní sokolkou v Osově bývala Magda Andělová, jeden čas byla náčelnicí. Secvičovat se chodilo i do Hostomic, seřazování a veřejné cvičení bylo i v Osově. Do činnosti spolku byla zapojena i mládež, hrál se volejbal, chodilo se cvičit.

Archivní fotografie osovského orchestru ze začátku 30. let 20. století. Třetí zleva sedící A. Routa, E. Štverák, J. Wenig, pátý stojící T. Manda, vedle "strejček" Šebek.

Spolek přátel hudby

(Sestaveno podle obecní kroniky)

Již po delší dobu postrádala se ve zdejší obci hudba, která by při jednotlivých slavnostech a zábavách společenských mohla důstojně účinkovati, ačkoliv ve zdejší krajině jest dostatečný počet dobrých hudebníků.

Dne 6. ledna 1893 vydáno provolání ku založení hudebního spolku, kteréž podepsali pan Václav Michálek, řídící učitel zdejší a Jan Selner, farář zdejší.

Přihlásilo se 20 účinkujících a 76 přispívajících. Ustaven tak první spolek v Osově pod názvem "Přátelé hudby v Osově". Prvním předsedou byl Jan Selner, ředitelem hudby Václav Michálek, jednatelem Jan Výška, lesní příručí, a pokladníkem Josef Duchoň, mlynář.

Na jaře roku 1897 rozhodlo Konsorcium pro zbudování jeviště ve Vosově, že působnost jeho jest ukončena a dne 1. května r. 1898 předalo jeviště jedinému dosud spolku v Osově, Přátelé hudby, s tou však podmínkou, bude-li týž šetřiti účelu, kterého konsorcium dbáti si vytklo, totiž aby spolek pamatoval, že jeviště zřízeno ve prospěch veškerenstva osadního a pak, aby mládež školní, kdykoliv by na jevišti vystoupiti chtěla, měla jeviště propůjčeno zdarma.

Ke stávajícímu spolku "Přátelé hudby ve Vosově" připojen byl r. 1900 odbor čtenářský. Utvořenému odboru daroval bývalý kníže Karel Schwarzenberg několik ročníků "Osvěty" a "Vlast" a zdejší farář pan Vojtěch Kořán 94 svazky od různých

spisovatelů, kteréžto knihy staly se základem pozdější knihovny.

V roce 1902 pořádal spolek Přátelé hudby představení divadelního kusu "Sezení městské rady", což je operetka od Romana Nejedlého pro 4 mužské hlasy a sbor s průvodem smyčcového orchestru.

Pěstovala se hudba světská i chrámová pro smyčcový orchestr i dechové nástroje. Spolek vystupoval při každé vhodné příležitosti a existoval až do r. 1903, kdy přeměněn byl v "Besedu ve Vosově".

Beseda

(Sestaveno podle obecní kroniky)

V roce 1903 byl stávající spolek "Přátelé hudby" přeměněn na "Besedu ve Vosově". Dne 1. června sehráli ochotníci Besedy v zahradě "Na poště" divadelní představení "Veselohra".

Velmi stará fotografie osovských divadelníků z počátku 20. století.

V roce 1904 na vyzvání Besedy měl dne 24. 4. přednášku o "Svépomocných družstvech hospodářských" ředitel hospodářské školy zimní v Hořovicích pan V. Honc. Přednášky zúčastnilo se na 100 osob, účastenství dosti četné, ale většina těch, pro něž vlastně přednáška byla konána, se nedostavila. Řečník dokazoval potřebu zřizování svépomocných družstev hospodářských, jejich výhody, pověděl, které druhy hospodářských druž-

stev jsou, a vřele povzbuzoval ku zřízení některého. Beseda pak dala iniciativu ku zřízení záložny Reiffeisenovy.

Spolek Beseda v Osově, v začátcích svých tak slibný, který ve zdejší osadě veškerou osvětovou činnost měl na starosti, v poslední své době nežil již, nýbrž pouze živořil.

Dne 6. května 1907 se rozešel a stanovil, že hotové peníze odevzdá správě zdejší školy, celou knihovnu i skříň dostane též škola ke zřízení veřejné čítárny, veškeré hudební nástroje a církevní hudebniny a pulty věnují se zdejšímu kostelu, světské hudebniny se odevzdají učitelskému sboru v Osově a veškerý divadelní inventář dostane sbor hasičský v Osově ku všeobecnému prospěchu s tou podmínkou, že správa školy osovské jest oprávněna veškerých darovaných předmětů použití kdykoliv zdarma ku školním divadelním představením.

Archivní fotografie chrámového sboru z konce 70. let 20. století.

Chrámový sbor

Kdysi dávno existoval v Osově proslulý chrámový sbor. Je nanejvýš jisté, že byl tehdy dostatek muzikantů i zpěváků, to je něco, s čím se dnešní doba vůbec nedá srovnat. Zřejmě i proto, že nabídka společenské zábavy nebyla tenkrát příliš rozsáhlá, museli se sami naši předci snažit obstarat si ji vlastními silami. Na nějaký hudební nástroj hrál každý druhý a zpívat uměli snad všichni. Tak i můj dědeček, těžkou prací udřený kovář, ovládal hru na příčnou flétnu a další kovář, Tomáš Manda, hrával před úrazem ruky na housle, později a dlouho na varhany. Máma krásně zpívala a velice brzy se zařadila mezi členy chrámového sboru. Nevím, kdy ten vznikl, asi už je to hodně dávno. Dříve býval regenschorim většinou pan učitel a taktovku předával dalšímu učiteli. Já sama pamatuju až tu dobu, kdy tuto službu zastával pan Manda, chlumecký kovář. Byla jsem ještě hodně malá, když nás děti brávala máma na zkoušky do Velkého Chlumce. Bývalo to většinou před Vánocemi a vítala nás příjemně vyhřátá místnost s harmoniem, okolo kterého jsme se my všichni sesedli. Bývalo ještě poměrně dost těch tehdejších muzikantů. Pan Cajthaml ze Chlumce s houslemi, pan Krákora s basou, zpěváci - pánové Dalibor, Kubec, Choc, Grubner, Anděl, Motl, už si je všechny nepamatuju, zpěvačky paní Šmejkalová, Vondráčková, Duchoňová, Pe-

Archivní fotografie divadelního představení z roku 1927 "Kráska ze Šumavy".

chaňová, Vokurková, Švorcová, Jará, Plecitá, Bendová, Záhoříková, Jánská, Hadačová, Podubecká, mladička Maruška Šmejkalová, neteř pana Mandy, která nás obsluhovala, je to tak dávno, mnohá jména jsem zapomněla, ale třeba na dirigenta pana Štětku si ještě vzpomínám docela dobře. Zkoušela se malá mše vánoční Jakuba Jana Ryby, která je moc krásná, ne méně než ta populární velká – Hej mistře. I ta se zpívala, ale to já už nepamatuju. Nacvičit tak náročnou skladbu bylo hodně složité, když v ní účinkoval orchestr, sbor a sólisté. Malá Rybovka je jednodušší. U Mandů na zkoušce se zpívalo celý večer, dodnes je to pro mě nezapomenutelný zážitek. Musím říct, že mně osobně se obě Rybovy mše líbí podstatně víc v podání amatérů než profesionálních sborů. Do Chlumce i zpátky domů jsme chodívali pěšky, auto měl málokdo, ale bylo to tak příjemné, šlapat v jiskřivém sněhu. Tenkrát totiž v prosinci býval sněh. Veškeré snažení se zúročilo o půlnoční, to byl plný kůr účinkujících, a také se ještě musely šlapat měchy, aby pan Manda vůbec mohl hrát na varhany. Po hlasu zvonku od oltáře zaznělo dvanáct táhlých tonů provázených hlasem pana Kubece – „Již u naší dědiny hlásný troubil hodiny...“ a pak slavné Kyrie, které se v akustice osovského kostela nádherně rozléhalo. Vsuvky tvořily půvabné a melodické vánoční písně. Takhle to šlo rok co rok, lidé ubývali i přibývali, tak jak jde život. Zpívala se i velikonoční mše a musím vzpomenout i účasti zpěvaček o pohřbech, kdy z kůru znělo krásné requiem. Tehdy skupinka zpívajících provázela pohřební průvod z domu smutku do kostela a na hřbitov a během této chůze zněly žalmy. Časem zpěváci zestárlí, pan Manda onemocněl a sbor skončil. V současné době už je nemožné dát ho znovu dohromady. Řeknu to stručně – nejsou lidi. Ale je to škoda. Taková malá Rybovka, to by se to na Štědrý den poslouchalo.

Ústřední Matice Školská

(Sestaveno podle obecní kroniky)

Zdejší učitelé pan Emanuel Adamčík a Josef Holub svolali na 10. 9. 1904 zdejší příznivce Ústřední Matice Školské a vyzvali je k založení Místního odboru ÚMŠ. Na vyzvání to sestavil se zvláštní výbor, který se postaral o stanovy a jich schválení. První řádná valná hromada konána 18. 9. 1904, předsedou odboru zvolen pan Jan Výška, důchodní, jednatelem pan Josef Holub, učitel, pokladníkem pan Josef Löffler, kancelista v důchodu.

Spolek staral se všemožně, aby účelu svému plně vyhověl, za odvedené peníze poslala ÚMŠ příznivcům 8 diplomů, kteréž byly vyvěšeny v místnosti spolkové "Na poště".

Spolek vykonával svoji činnost soustavně, jmenujme pro představu alespoň několik jeho akcí:

- V roce 1936 o pouti uspořádala Matice školská květinovou sbírku a odvedla Ústředí MŠ Praze 860 K 50 h.
- V roce 1937 odbor ÚMŠ uspořádal o osovské pouti květinovou sbírku, koulení v kuželky o ceny a kulečnický turnaj.
- 25.6.1939 ÚMŠ uspořádala pout'ovou sbírku, která přes nepříznivé počasí vynesla 290 K.

Po obsazení Československa Němci byla činnost veškerých kulturních spolků nepatrná, až postupně zanikla.

Divadelní spolek v Osově

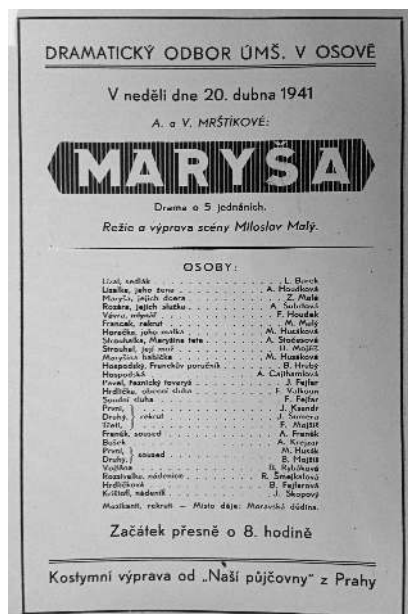
Sdružení divadelních ochotníků

Počátky divadelnictví v Osově sahají do poloviny předminulého, tedy 19. století. V době okolo padesátých let se tu hrávalo dvakrát až třikrát v roce, a to zásluhou několika studentů, kteří se na svátky a prázdniny vraceli domů. Divadlo provozovali v hostinci „U pivovaru“ – navzdory tomu, že tam tehdy ještě chybělo jeviště. To bylo instalováno až po roce 1897, kdy deset obětavých příznivců dramatického umění založilo „Sdružení divadelních ochotníků v Osově“. To vyvíjelo svoji činnost po dobu několika let. Po jeho rozpuštění byl majetek předán Čtenářské besedě.

Vedle divadelníků působil v Osově i další umělecky zaměřený spolek nazvaný „Přátelé hudby“. Ten např. v roce 1902 uvedl divadelní kus „Sezení městské rady“, což byla operetka od Romana Nejedlého pro 4 mužské hlasy a sbor s průvodem smyčcového orchestru. Ob-

Momentka z představení osovských divadelníků z doby mezi válkami.

Divadelní plakát na vítězné představení osovských divadelníků.

sazení je ukázkou, jak velké množství muzikantů se tenkrát dokázalo v Osově sejít. V dnešní době je to neuvěřitelný počet. Spolek vystupoval při každé vhodné příležitosti a existoval do r. 1903, kdy byl přeměněn na „Besedu ve Vosově“.

Divadlo se začalo hrát častěji a rovněž i veškerá další kulturní činnost byla rušnější. Z divadelních kusů jmenujme např. představení „Veselohra“, provedené právě v roce 1903. K významným divadelním počínům z pozdější doby lze přičíst i drama „Ferdinand spí“, uvedené v září 1919. Z části zisku byly tehdy koupeny učebnice pro osovskou školu. O činnost osovských ochotníků se velkou měrou zasloužili také bratři Hrubých, a to nejen režisérskou prací, ale i zdokonalením celého jeviště. V režii Eduarda Hrubého bylo kupříkladu na počest 25. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů v roce 1927 zahráno divadelní představení „Kráska ze Šumavy“. Spolek Beseda – ve svých začátcích tak slibný – zanikl před druhou světovou válkou. Jeviště

bylo darováno Sboru dobrovolných hasičů, stejně jako veškerý divadelní inventář, peníze odevzdány správě školy, která získala i celou knihovnu, hudební nástroje, církevní hudebniny a pulty připadly kostelu, světské hudebniny pak učitelskému sboru.

Členové hasičského sboru navázali na bohatou divadelní tradici a sehráli pro místní občany mimo jiné představení „Červený kohout“, „Matka“, „Jízdní hlídka“, či „Tulácká krev“. Stranou uměleckého dění nezůstala ani Tělovýchovná jednota Sokol. K řadě jejích produkcí patří i „Ta naše písnička česká“ uvedená na počátku druhé světové války.

Od roku 1939 byl duší osovského divadla – a také jeho režisérem – učitel Miloslav Malý. V jeho režii byly v roce 1940 sehrány hry „Lucerna“, „U pokladny stál“, „Směry života“, „Okénko“ a „Maryša“. S posledně jmenovaným kusem soubor vystoupil v roce 1941 na soutěži ochotnických souborů v Hořovicích, kde dosáhl vynikajícího úspěchu, když byl oceněn jako druhý nejlepší. Po odchodu pana učitele Malého z Osova skončilo i osovské divadlo. Po válce působil v Osově Divadelní kroužek Tyl.

Divadelní kroužek Tyl

Vzpomíná Marie Tlapáková z Nových Dvůrů

Je k neuvěření, kolik dlouhých let uplynulo od doby, kdy v Osově vzniklo zásluhou několika tenkrát mladých lidí ochotnické divadlo s názvem „Divadelní kroužek Tyl“. Tento soubor byl založen v roce 1953. Existoval 8 roků, a to do roku 1961. Bohužel

Fotografie z archivu Marie Tlapákové: představení "Krvavé křtiny" v roce 1958.

všichni ti, kteří v souboru účinkovali a měli ochotnické divadlo rádi a věnovali mu mnoho času, už nejsou mezi námi. Pokud si vzpomínám na jména lidí, kteří se tenkrát s chutí věnovali ochotnickému divadlu, byli to tito: Emil Anděl, Jiří Jetel, Jaroslav a Marie Tlapákoví, Josef a Marie Záhoříkovi, Růžena Bečková, Antonie Dolanská, František Choc, a postupně jsme získávali další členy, včetně mladých chlapců a děvčat z internátu Rukavičkářských závodů, který tehdy sídlil v osovském zámku. Mohu zcela zodpovědně říci, že nás stálo mnoho úsilí a starostí dát jedno divadelní představení dohromady. Věnovali jsme tomu hodně času, zvláště sobotních večerů a nedělí. Tenkrát se ještě pracovalo i o sobotách, takže jsme museli obětovat sobotní večery i neděle na zkoušky, což byl také někdy problém. Starostí okolo jednoho představení bylo opravdu hodně, ale nakonec jsme měli vždycky radost, když jsme slavili úspěch. Bylo by toho hodně, o čem bych mohla napsat, ale zmíním se jen o tom, kolik představení se značným úsilím, ba i někdy s velkými potížemi, jsme uvedli. Byly to hry Dámy a husaři, Na letním bytě, Jen na lékařský předpis, Čechy krásné, Kulatý svět, Divá Bára, Radúz a Mahulena, Sen noci svatojánské, Její pastorkyňa, Lakomec. Za zmínku stojí historická hra z dějin národa českého od J. K. Tyla Krvavé křtiny, kterou jsme uvedli 13. a 14. prosince 1958. Na toto představení vzpomínám nejraději, poněvadž mělo na naše chudé poměry velmi pěknou výpravu, včetně krásných dobových kostýmů vypůjčených z Národního divadla. S některými z uvedených představení jsme dělali zájezdy do okolí. Byly to například Hostomice, Lochovice, Suchomasty, Neumětely, Dobříš, Koněprusy a další místa. Toto píšu v roce 2003, kdy ze všech jmenovaných jsem naživu již jenom já.

Divadlo ze stodoly

Podle vlastních vzpomínek sepsal Josef Kozák.

S trochou nadsázky by se dalo říci, že se cesta ke zrodu Divadla ze stodoly začala naplňovat v září 2001, kdy podbrdskou lokální trať projel historický parní vlak. Lokální trať Zadní Třebaň - Lochovice tehdy slavila 100 let trvání a regionální Naše noviny se společně s Klubem českých turistů ze Zadní Třebaně rozhodly toto výročí pojmout jaksi divadelně. Ve spolupráci s dalšími organizacemi a obcemi podél trati připravily program, jehož hlavní osobou byl císař František Josef I. Během zastávky vlaku na nádraží v Osově zde vystoupili i místní hasiči se svou historickou stříkačkou. A od té doby trvá moje spolupráce jak s hasičským sborem, tak s obcí i s jednotlivými lidmi.

V květnu 2002 slavil osovský hasičský sbor 100 let trvání. Pomáhal jsem tyto oslavy organizovat a tehdy jsme se domluvili i na obnovení oslav MDŽ, které se budou jmenovat Den osovských žen, a během těchto oslav uspořádáme nějaký vtipný kulturní program. A tak jsme od roku 2003 s ostatními muži a s hrdým názvem OCH - Osovští chlapi - každoročně vystupovali na ženském dýchánku začátkem března a rok co rok jsme vymýšleli nějaké vystoupení, které by přítomné dámy pobavilo. Podle ohlasů se nám to stále daří.

Téhož roku - 2003 - jsme v Osově zorganizovali i první masopust. Začínal před hospodou "U hřiště" masopustní fraškou, následoval průvod maškar po vsi a večer se schopní a chodící – společensky méně unavení - sešli v sále sokolovny soutěžit a tančovat. Organizace a příprav masopustů, které trvaly až do roku 2011, se zúčastnili většinou stejní lidé, kteří pak vystupovali na DOŽ a hráli v Divadle ze stodoly. Stejně

Maškary a maškaráci v průvodu prvního ročníku obnoveného osovského masopustu v roce 2003.

jako v jiných obcích zájem o masopust postupně upadal, lidé lenivěli a když v roce 2011 přišlo do průvodu v maskách jen pár jednotlivců a průvod přivítalo jen pár domácností, rozhodl jsem se v dalších letech masopust vynechat. Nenašel se nikdo, kdo by v organizaci pokračoval, a tak masopusty v Osově skončily. O jejich vzkříšení projevilo v roce 2015 zájem nové zastupitelstvo, a tak se v roce 2016 v Osově opět objevily maškary a maškaráci.

Úspěch vystoupení na prvním DOŽ (Dnu osovských žen) nadchl většinu vystupujících, a tak jsme začali uvažovat o nějakém skutečném divadelním představení. V té době jsem hrál v řevnickém Lesním divadle a vydával v Osově noviny zvané Provas. Povzbuzen zkušenostmi z divadla a ve spolupráci s Jiřím Bolinou, tou dobou studujícím žurnalistiku, jsme začali psát autorskou hru o vzniku osovské hospody. Hra se měla odehrávat v době husitské

Luboš Vaňata st. jako babička Mary v písni V+W+J.

a osovský muzikant Jiří Hála do ní složil i několik písní. Hru jsme nedopsali a místo ní zdramatizovali písničku Voskovce a Wericha Babička Mary, kterou si s nadšením zahrál Luboš Vaňata. Ještě týž rok jsme hráli krátkou pohádkovou frašku nazvanou Velká travesti show. Ani písničky z nedokončené hry nezapadly. Zazněly následujícího roku (2004) na masopustu.

Divadelní činnost pak začala zaostávat, koncem roku 2006 jsem onemocněl a roku následujícího jsem měl naprosto jiné starosti. Když jsem se v létě 2008 dostal opět do formy, začal jsem realizovat divadlo, o kterém jsem snil v nemocnici. Prostě jen otevřít vrata od stodoly a z mlatu udělat jeviště. Se sousedem Alexandrem Klimešem jsme začali studovat tři Čapkovy povídky a na podzim 2008 byla v naší stodole v Osovci premiéra. Jen na názvu jsme se nemohli shodnout. Mně se líbilo "Divadlo ze stodoly" a DrAK (Dr A. Klimeš) prosazoval "Divadlo na mlatě". Nakonec jsme použili "Divadlo ze stodoly, scéna na mlatě".

Hráli jsme tehdy Pád rodu Votických, Ukradený spis a Poslední soud. Společně se mnou a Alexandrem Klimešem zde vystupovala trojice žen: Alexandra Šulcová, Michaela Bandi a Veronika Kočová.

První představení Divadla ze stodoly v roce 2008 na mlatu stodoly v Osovci. Zleva Josef Kozák, Alexander Klimeš a Alexandra Šulcová.

Jedna z akčních scén hry "Dá si někdo utopence?" Bratru Žižkovi se nelíbí německé hlášení v rádiu.

Výběr z Povídek z jedné kapsy se obecnstvu líbil a dokonce jsme dvě z povídek hráli během letních oslav 2009 ve Všeradicích.

Začali jsme divadlo rozvíjet a připravovat pohádku pro děti. Toho roku na jaře (2009) jsme na masopustu hráli O rybáři a jeho ženě. Připadalo nám to jako velmi dobrý nápad, pohádku jsme rozepsali, s Jiřím Hálou a Alenou Packovou obohatili o písničky. Kromě rybáře (Josef Kozák), jeho ženy (Alexander Klimeš), zlaté

ryby (Veronika Kočová) a muzikantů (Alena Packová a Jiří Hála) zde vystoupili v rolích vedlejších Pavla Kočová, Lexa Šulcová, Lukáš Vaňata, Radek Veselý a Jiří Vnouček. V roli rybiček zazářil houf osovských dětí.

Rok 2008 byl sice zrozením Divadla ze stodoly (DizS), ale rozmachu a skutečného věhlasu doznalo divadlo až o dva roky později, kdy mě na jaře 2010 oslovila parta kamarádů s tím, že by si rádi zahráli „nějaké divadlo“. Vzhledem k tomu, že Alexander Klimeš se tou dobou staral o své nemovitosti na Ohři a v Osově trávil stále méně času, nabídka mě zaujala. Byla jediná otázka, co hrát. Pohádka o rybáři a Čapkovy povídky byly příliš spojeny s Alexandrem a jeho hereckým výrazem, a tak jsme čekali na nápad.

Múza přiletěla v červenci 2010 přímo do osovské hospůdky. Tehdy jsme seděli s Jiřím Hálou v hledišti hudebního festivalu a čekali, až Jirka s kapelou "Garážový klub" půjde na plac. Mezi loky piva padaly různé návrhy na hru, ale většinou hned zase padly. Najednou jsme v tom hluku hrajících kapel začali uvažovat o tiché hospůdce v nebi, kde se scházejí velikáni českých dějin, koukají dolů na své potomky a krouť hlavou nad jejich činností. Hra byla na světě. Během dvou týdnů jsem napsal dialogy a Jirka písničky a přednášky, kterými v nebi vysvětluje učitel národů Jan Amos Komenský svým kolegům co se to tam dole na světě vlastně děje. A dole se „děje“ pátek 17. listopadu 1989.

Začali jsme zkoušet, přemýšlet nad kostýmy, shánět rekvizity a řešit problémy s obsazením jednotlivých postav. Snažil jsem se napsat dialogy postav každému tzv. „na tělo“, ale když z divadla odešel Libor Herclík hrající Karla Havlíčka Borovského, nastal problém. Jako „deux ex machina“ v antickém divadle se však objevil František Šebek z Lážovic, trochu jsme proházeli obsazení a bylo vystaráno.

V sobotu 13. listopadu 2010 v 19 hodin se v učebně staré školy v Osově proti kostelu konala premiéra. Divácký zájem byl tak obrovský, že se všichni nevešli a proto jsme ještě téhož večera v 21 hodin uvedli první reprízu. Následně jsme komedii

z českých dějin uvedli v letech 2010 – 2014 celkem v 15 reprízách v hospodách celého Podbrdská.

V premiéře hry *Dá si někdo utopence hráli*:

Praotec Čech – Petr Novotný, Teta Kazi – Markéta Vaňatová, Jan Žižka – Luboš Vaňata, K.H.Borovský – Josef Kozák, J.A. Komenský – Jiří Hála, M.D. Rettigová – Veronika Kočová, Svatopluk Čech – Stanislav Houba, Archanděl Archivius – Bára Černá, Josef Švejk – František Šebek, Ing. František Křížík – Lukáš Vaňata, Kněžna Libuše – Jolana Pokorná, Otec Klapzuba – Lukáš Jahoda.

Technická spolupráce: Jiří Vnouček, Radek Veselý; Světla: Petr Kočí; Hudba, texty, námět: Jiří Hála; Scénář, režie: Josef Kozák.

Postupně se ve hře měnili herci – spíše herečky – a také jsme po roce trochu upravili text. Divákům připadaly přednášky Jana Amose Komenského příliš dlouhé a monotónní, a tak jsme je rozdělili na více částí a doplnili replikami jiných postav. Také přibýly další dvě písničky Jiřího Hála.

Celkem jsme původní historickou komedii se zpěvy Jiřího Hála a Josefa Kozáka *Dá si někdo utopence?* hráli v následujících termínech a místech:

Sešlost známých postav českých dějin v nebeské hospůdce "U brány svatopetrské".

PREMIÉRA: 13. listopadu 2010 stará škola v Osově – premiéra v premiérovém obsazení (viz výše)

1. REPRÍZA: 13. listopadu 2010 stará škola v Osově – repríza od 21 hodin v premiérovém obsazení (viz výše)

2. REPRÍZA: 12. února 2011 v kulturním domě v Neumětelích – v roli Libuše vystupovala Markéta Vaňatová, v roli Kazi-Tety hrála Helena Veselá. Jinak premiérové obsazení (viz výše)

3. REPRÍZA: 17. dubna 2011 v hospodě U hřiště v Osově – V roli Kazi-Tety hrála Helena Veselá. Jinak premiérové obsazení (viz výše)

4. REPRÍZA: 18. června 2011 v hospodě ve Skřípli (soukromá oslava) – Pravděpodobně v premiérovém obsazení (viz výše)

5. REPRÍZA: 25. června 2011 v hospodě ve Skřípli (veřejné vystoupení) – Neúčast Veroniky Kočové si vynutila zásadní proházení rolí. Helena Veselá hrála Magdalenu Dobromilu, Vlad'ka Tauchenová Kazi-Tetu a Lucie Sedláčková anděla. Jinak premiérové obsazení (viz výše)

6. REPRÍZA: 22. října 2011 v hospodě v Hatích – Obsazení jednotlivých rolí se nově stabilizovalo:

Praotec Čech – Petr Novotný, Teta Kazi – Helena Veselá, Jan Žižka – Luboš Vaňata, K.H. Borovský – Josef Kozák, J.A. Komenský – Jiří Hála, M.D. Rettigová – Veronika Kočová, Svatopluk Čech – Stanislav Houba, Archanděl Archivius – Lucie Sedláčková, Josef Švejka – František Šebek, Ing. František Křížík – Lukáš Vaňata, Kněžna Libuše – Vladka Tauchenová, Otec Klapzuba – Lukáš Jahoda

7. REPRÍZA: 12. listopadu 2011 v hospodě ve Skřípli (oslava jednoho roku od premiéry) – Stabilní obsazení (viz výše)

8. REPRÍZA: 3. prosince 2011 v hospodě ve Všeradicích – Stabilní obsazení (viz výše)

9. REPRÍZA: 31. března 2012 v hospodě v Malém Chlumci – Stabilní obsazení (viz výše)

10. REPRÍZA: 7. dubna 2012 v hospodě ve Svinařích – Stabilní obsazení (viz výše)

11. REPRÍZA: 20. října 2012 v hospodě v Malém Chlumci – Stabilní obsazení (viz výše)

12. REPRÍZA: 26. října 2012 v hospodě v Malých Kyšicích (na firemní oslavě České spořitelny). – Stabilní obsazení (viz výše)

13. REPRÍZA: 24. listopadu 2012 v hospůdce U kostela v Osově (na soukromé oslavě narozenin) – Stabilní obsazení (viz výše)

14. REPRÍZA: 8. listopadu 2013 v hospodě U Pajmy ve Vižině; Roli Kazi – Tety hrála Markéta Šebková, jinak stabilní obsazení (viz výše)

15. REPRÍZA: 26. dubna 2014 v hospodě U Pajmy ve Vižině – K. H. Borovského hrál Tomáš Pavlovič, jinak jako předchozí představení.

Z většiny vystoupení máme fotografie a z některých dokonce i kompletní videozáznamy. Kompletní záznam, dokonce sestříhaný, byť amatérsky, existuje z premiéry, a druhý kompletní videozáznam z představení ve Všeradicích zhotovila firma Video-Zima

Co bylo napsáno na obalu DVD se záznamem představení:

Někde v nebi, přesněji řečeno u Svatopetrské brány, stojí malá hospůdka. Na tom by nebylo nic zvláštního, protože nebe je obrazem pozemského života, a tak je takovýchto hospůdek, krčem a pubů v nebi rozeseto nepočítaně. Avšak v této hospůdce se scházejí významné, méně významné ba i docela nevýznamné osobnosti české historie. Posedávají u piva, vedou řeči jak to tak v hospůdkách bývá a hledí dolů, což je ten český národ bez nich zase vyvádí. Také si dávají skvělé a vyhlášené utopence pana hostinského.

Zajímá vás kdo všechno do této hospůdky chodí? A jakápak převratná událost se právě děje dole na zemi? Pak jste ve správný čas na správném místě. Přesně v čas, který jste si mohli přečíst na plakátech, se otevře opona – no spíše se jen otevrou dveře - a hospodský té nebeské hospůdky vstoupí na plac. Zkontrolovat stoly a židle, připravit nějaký ten truňk, než přijde první host. A ten chodí jen chvíli za ním. Dalo by se říci, že šlape hostinskému na paty, protože hospoda není žádný hampejz, tam se musí chodit pravidelně a včas. A tento host si na přesnost potrpí, jinak by se nedostal do učebnic dějepisu, ale skončil někde na poli válečném. Jeho jméno totiž je ...

Ale to by bylo příliš jednoduché. Když jsme naši komedii připravovali, řekli jsme

si, ať diváci sami zkusí poznat osobnosti české historie. Pravda nebylo to lehké, ale každá osobnost měla na sobě charakteristické znaky, podle kterých ji bylo možno identifikovat. Během premiéry nastoupili herci v jakési úvodní děkovačce na jeviště se soutěžními čísly a diváci mohli začít hádat. Kdo měl jedničku z dějepisu, ten nehádal, ten věděl.

Roky 2013 a 2014 DizS moc nepřály. Několik členů zápolilo se zdravotními problémy, jiní řešili

problémy pracovní. Hraní a hlavně příprava nových her musela počkat. Zdá se, že v době, kdy tento text píšu – duben 2015 – se začíná blýskat na lepší časy. Do souboru se po úspěšném vystoupení na DOŽ vrátilo nadšení a sebevědomí, objevili se noví zájemci o divadlo, a tak jsme se „rozmáchli“ a začali pomaloučku polehoučku zkoušet jednu z povídek Karla Čapka (Ukradený spis), Cimrmanova Vizionáře a jednu autorskou hru s pracovním názvem "Kdyby tady bylo pivo".

Na začátku roku 2015 uveřejnily poberounské Naše noviny (NN 5/2015) o DizS následující článek:

Velký úspěch zaznamenalo v minulých dnech osovské Divadlo ze stodoly. Jeho členka Veronika Kočová, natočila o divadle dokument, který získal hlavní cenu poroty v soutěži The Dark Room Film Festival 2015 v Brně.

Dokument mapuje působení jednotlivých členů ochotnického souboru a nese název podle stejnojmenné autorské divadelní inscenace, která vznikla na motivy české historie, zejména na události listopadu roku 1989.

"Ocenění mě mile překvapilo, a to především proto, že film byl mojí prvotinou. Těší mě, že jsem mohla být součástí projektu The Dark Room Film Festival, který podporuje mladé tvůrce a lokální kulturu. Moc děkuji, ocenění si velmi vážím," řekla k tomu autorka.

Po úspěchu v Brně se rozhodla vydat i na podzimní mezinárodní festival dokumentárních filmů v Jihlavě. Všichni členové i příznivci Divadla ze stodoly – a nejen oni – jí drží palce.

Vítězný film mohli zájemci vidět v sobotu 28.3.2015 od 16 hodin v osovské hospodě U Svatého Donáta (proti kostelu). Na promítání navázalo povídání o vzniku a vývoji českých jmen a příjmení. (JoK)

Kromě divadelních vystoupení se členové DizS zúčastnili 1.9.2011 jízdy histo-

rického parního vlaku u příležitosti 110 let trvání lokální trati Zadní Třebaň – Lochovice a během jízdy předali císaři Františku Josefovi I. sklenici čerstvých utopenců s uctivým pozváním na představení.

Téhož roku se konala na zadnotřebaňském ostrově tzv. Benátská noc, kde soutěžilo i družstvo DizS ve složení Petra Houbová, Lucie Sedláčková, Standa Houba a Jakub Šebek.

Kdyby tady bylo pivo

Po dvou letech uvedlo Divadlo ze stodoly novou autorskou hru. Článek do Berounského deníku o premiéře napsala osovská kronikářka Marie Plecitá.

Momentka z premiéry autorské hry "Kdyby tady bylo pivo", která se hrála na sále staré skřípelské hospody.

„Neřekneme vám přesně, kdy se příběh odehrává. I skutečnosti a události, o který se zde hovoří jsou nějaké zmatené. Jen místo se zdá na první pohled nezpochybnitelné – hospoda. Ale ani to nemusí být nutně pravda, neboť jak praví toltécký šaman – nevytvářejte si domněnky, všechno může být nakonec úplně jinak...“

Takto začíná nová autorská hra Divadla ze stodoly nazvaná Kdyby tady bylo pivo, která měla premiéru v sobotu 16. ledna 2016. Sál staré hospody ve Skříplu praskal ve švech.

Kdy hra vznikla a byla cesta k premiéře jednoduchá?

Hru jsem napsal v létě roku 2011 a původně jsme ji chtěli hrát se skupinou Šporny. Jenže přišly zdravotní a existenční starosti u několika členů souboru a činnost Divadla tak nějak usnula. Po smrti banjisty Jiřího Žaluda skončily i Šporny. Hru jsme se starými veterány začali oživovat loňského jara. Léto však díky prázdninám a dovoleným není nejvhodnější dobou na zkoušení, takže jsme ve skutečnosti začali zkoušet až v září 2015.

Kolik přibýlo nováčků?

Přišlo několik nových tváří, některé zůstaly, některé odešly. Trochu jsme přehazovali role, například já jsem si pro sebe psal roli žida Abelese s minimem textu. Pak jsem se přesunul na roli pastora a nakonec hraji sedláka Jíru, který má textu nejvíce. Obrovskou vzpruhou pro divadlo je Pavel Čaboun z Osovců. Hraje na několik hudebních nástrojů, do hry složil některé písničky a také technika kolem divadla je jeho dílem. V divadle hraje i jeho dcera Pavlína, dále pak soubor rozšířili Filip Jandus,

Anička Sedláčková a Zdena Seidlová, která za námi jezdí až z Hýskova.

Kdo psal hudbu a texty?

Hudba je částečně původní, částečně přejatá. Texty jsou však komplet naše a nad muzikou dohlíží zkušený matador bývalé skupiny Braboux Petr Novotný.

O čem ta hra vlastně je?

Na první pohled je celý děj takový divný. Dalo by se říci, že se to odehrává v alternativní historii, kde indiáni vyhnaní kovboje z Ameriky a ti jsou v nemilosti u evropských sedláků. Mluví se tam

o judaismu, křesťanství a toltéckých čtyřech dohodách. A také o lásce mladého kovboje k dceři sedláka Jíry, který vztahu samozřejmě nepřije. Trochu to připomíná současné evropské události, ale hra byla opravdu napsána v roce 2011. Na překvapivé rozuzlení děje se přijďte podívat sami..

Kdy a kde plánujete další představení?

Plánujeme, ale nevíme zatím kdy a kde. Dostali jsme nabídky hrát ve Chlumci, ve Vižině, v Cerhovicích a dalších obcích Podbrdsku. Teď je však před námi osovský masopust a Den osovských žen, kde Divadlo ze stodoly také pravidelně vystupuje. První repríza by tak mohla být koncem března.

V komedii Kdyby tady bylo pivo hráli:

Per Novotný (Velký Péro), Zdena Seidlová (jeho žena, indiánka Líbaná), Josef Kozák (sedlák Jíra), Luboš Vaňata (námořník), Pavel Čaboun (žid Abeles), Filip Jandus (pastor), František Šebek (farmář Freddie), Standa Houba (toltécký šaman MoToNe), Lukáš Jahoda (Divoký Luke, syn Freddieho), Lucie Sedláčková (Marie Anna, dcera sedláka Jíry), Markéta Šebková (zdravotní sestra), Anna Sedláčková (vrchní sestra).

Texty písní: Pavel Čaboun, Jiří Hála, Josef Kozák. Technická spolupráce: Pavel Zavadil, Klávesy: Pavlína Čabounová, Hudební režie: Petr Novotný, Scénář a režie: Josef Kozák

V únoru 2016 vystoupili někteří členové DizS na osovském masopustu a zahráli zde frašku Až opadá listí z dubu. Anku hrála Lucie Sedláčková a čerta Josef Kozák.

Na Dnu žen v Lážovicích sehráli členové DizS František Šebek a Josef Kozák scénku o luštitelích křížovek. První pak ještě přednesl Baladu půlnoční Felixe Holzmannna.

Následovalo březnové vystoupení na Dnu osovských žen, kde členové souboru zahráli moderní pohádku o princezně Pivěnce a zlém drakovi FraFraŠovi. Rok pokračoval reprízami komedie se zpěvy Kdyby tady bylo pivo.

Finále komediální hry se zpěvy "Kdyby tady bylo pivo" je opravdu překvapující.

*Farmář Freddie, toltécký náčelník MoTo-
Ne a ošetřující sestra v závěru hry.*

1. REPRÍZA - 23. dubna 2016 v hospodě ve Vižině v Europajzlu u Pajmy

Repríza byla původně plánovaná na začátek dubna, ale z důvodů onemocnění členů souboru musela být odložena. Mírně se změnilo i obsazení. Roli pastora si premiérově (a výborně) zahrál Tomáš Pavlovič, který shodou okolností hrál poprvé s Divadlem ze stodoly v roce 2014 také zde ve Vižině. Na představení přišlo kolem 50 diváků, někteří byli v lednu na premiéře a přišli si kus vychutnat znovu. Bylo to poznat na jejich reakcích na repliky a na písničky.

2. REPRÍZA - 21. května 2016 v sokolovně v Cerhovicích

V pořadí třetí představení autorské hry Divadla ze stodoly nazvané Kdyby tady

bylo pivo se konalo v sobotu 21. května v sokolovně v Cerhovicích. Cerhovický Sokol slaví letos 110 let trvání a samo městečko Cerhovice 300 narozeniny. V 18 hodin se v sokolovně sešlo kolem 70 diváků, kteří dali přednost kultuře před rámcem kolotočů a střelnic na místním náměstí. Po představení pozvala zástupkyně ochotnického divadla z Chaloupek soubor ze stodoly na tradiční podzimní přehlídku ochotnických souborů Chaloupecká opona do Chaloupek u Hořovic. Další reprízu veselé hry se zpěvy plánují stodoštit 18. června do Nižbora.

3. REPRÍZA – 18. června 2016 v restauraci Praha v Nižboru

Organizačně se toto představení nepovedlo. Ve stejný den se totiž v Nižboru konaly keltské slavnosti, takže v sále restaurace Praha sedělo asi deset našich skalních příznivců. Což neznamená, že jsme si představení neprožili a nepobavili se.

4. REPRÍZA – 21. října 2016 v restauraci v Chaloupkách u Hořovic

Vystoupili jsme na festivalu Chaloupecká opona. Malé jeviště, střední sál a příjemní diváci. Odjížděli jsme spokojeni, ač jsme nezískali žádnou festivalovou cenu. Po pravdě řečeno, ani jsme se po ní nepídili.

5. REPRÍZA – 12. listopadu 2016 v sále staré hospody ve Skřípli

Toto představení jsme pojali jako sešlost na konci sezóny u našeho příznivce Václava Kafky v úžasném sále jeho staré hospody. Sál byl plný stejně jako při premiéře v lednu a lidem se komedie opět líbila, některým už poněkolkáté. Tato repríza byla nakonec poslední. Nastaly opět pracovní a zdravotní potíže některých ochotníků, těžiště aktivit se přesunulo k hudebním skupinám, ve kterých členové divadla hráli a hlavně ke Kulturnímu a okrašlovacímu spolku KOS v Osově.

Název Divadlo ze stodoly (aneb scéna na mlatu) se od té doby objevuje většinou při vystoupeních na masopustu nebo na Dnu osovských žen.

Vystoupení na DOŽ (Den osovských žen):

V roce 2003 obnovil osovský obecní úřad tradici MDŽ pod názvem Den osovských žen a tyto oslavy se s výjimkou několika roků konají pravidelně každý rok. Zde je několik vzpomínek na roky uplynulé, tak, jak mi utkvěly v paměti. (Josef Kozák)

DOŽ 2003 – Zpátky do trenek

Vystoupili jsme na písničku Pavla Dobeše Zpátky do trenek. Byli jsme v trenkách s košilemi a kravatami a po odtancování písničky jsme přítomným oslavenkyním roznášeli kávu a zákusky. Tance a obsluhy se zúčastnili Luboš Vaňata, Alexander Klimeš, Jiří Hála, Josef Kozák, Pavel Veselý a starosta Zdeněk Veverka. Následovalo vystoupení dua z garáže – Luboše Vaňaty a Jiřího Hály s původními písničkami. Jako bonbónek předvedli na závěr Luboš Vaňata a Josef Kozák krátkou improvizaci Erbenova Vodníka.

První vystoupení "Osovských chlapů" ve scéně "Zpátky do trenek" na DOŽ 2003.

DOŽ 2004 – Tajemství v kalhotách

Předvedli jsme poněkud lechtivou scénku. Chodili jsme po parketu ve speciálně velkých kraťasech s kšandami s jednou rukou v kalhotách. Postupně jsme nakukovali jeden druhému do kalhot a uznale pokyvovali hlavami. Nakonec jsme ženám ukázali ukrytá „tajemství“ - sklenice piva. Ke scénce se nechali přemluvit Alexander Klimeš, Josef Kozák, Pavel Veselý, František Kočí a starosta Zdeněk Veverka.

DOŽ 2005 – Skotské tance

Osovské ženy mohly tento rok obdivovat skotské tance. V tradičních kiltech předvedli osovští chlapi skotský pochod a tanec. Nejvíce otázek žen bylo samozřejmě na existenci spodního prádla. Nacvičení skotských tanců se věnovali Lukáš Vaňata, Standa Houba, Alexander Klimeš, Pavel Veselý, Josef Kozák plus neznámý „Skot“.

DOŽ 2006 – Kankán

Osovští muži se tento rok nechali inspirovat kankánovými tanečnicemi a podle reakcí účastnic tradičního osovského dne žen se jim to povedlo na výbornou. Tancovali a nohy vyhazovali Luboš Vaňata, Lukáš Vaňata, Alexander Klimeš, Josef Kozák, Pavel Veselý a starosta Zdeněk Veverka.

DOŽ 2007 a 2008 - Staropražské písničky

Vystoupila poberounská hudební skupina Třehusk se svými staropražskými písničkami.

DOŽ 2009 – Labutí jezero

S Divadlem ze stodoly jsme připravili dvě vystoupení. Nejprve to byla repríza po-

"Tajemství v kalhotách" bylo druhým vystoupením osovských chlapů na DOŽ 2004.

hádky se zpěvy O rybáři a jeho ženě, ve které exceloval Alexander Klimeš, muž mnoha tváří a rolí. Společně s osovskými chlapy jsme pak nacvičili balet P. I. Čajkovského Labutí jezero, kde v kostýmu černé labutě opět zazářil Alexander Klimeš. Baletili Lukáš Vaňata, Alexander Klimeš, Josef Kozák, Standa Houba, Jiří Vnouček a Radek Veselý. Aby toho nebylo málo, pokusili jsme se s Alexandrem zahrát krátkou scénku Felixe Holzmana

Křížovkáři, ale po baletu jsme se už „nechytali“.

DOŽ 2010 – Rýže pro štěstí

Po úspěchu s divadlem v roce 2009 jsme začali i tento rok s reprízou divadelní frašky z masopustu Až opadá listí z dubu. Poté chlapské osazenstvo DizS předvedlo čínský obřad házení rýže pro štěstí. V maskách Číňanů vystoupili Lukáš Vaňata, Standa Houba, Radek Veselý a Josef Kozák

DOŽ 2011 – Břišní tance

Na podzim 2010 měla premiéru hra "Dá si někdo utopence?" a tak se členové DizS cítili nabiti energií. Vystoupení začalo scénkou Deník blondýnky, kde exceloval Lukáš Vaňata. Potom nastoupila ostřílená mužská squadra a předvedla originální břišní tance. Tancovali Luboš Vaňata, Lukáš Vaňata, Radek Veselý a Josef Kozák.

DOŽ 2012 – Cirkus v Osově

Do Osova přijel tento rok cirkus v podání členů Divadla ze stodoly. Pozvané ženy tak měly možnost sledovat vystoupení zápasníka s hadem Luboše Vaňaty, ve kterém tentokrát vyhrál had. Dále vystoupil vzpěrač těžkých činek Lukáš Vaňata, kytarový virtuóz Lukáš Jahoda, provazochodec Standa Houba, z nedalekých Lážovic dorazil papoušek František Šebek, krasojízdu na koni předvedl Radek Veselý a jako žonglér s kruhy se ještě jednou objevil Standa Houba. Poté v manéži zkřížila meč Lucie Sedláčková se svým sparring partnerem. Na závěr vzpěrač Lukáš Vaňata vyhledal hada,

který uškrtil jeho otce a oplatil mu stejným metrem. Celým programem provázeli pan ředitel Alexander Klimeš a klaun Josef Kozák.

DOŽ 2013 – Aerobik pro všechny

Tématem tohoto roku byl aerobik pro všední den. Čtyři cvičenci jako cvičenky vystoupili s míčem a kruhy. Oproti jiným letům byl program z důvodů zdravotních komplikací velké části souboru chudší, ale i tak pobavil. Cvičili Lukáš Vaňata, Radek Veselý, Standa Houba a Josef Kozák.

DOŽ 2014 – Ples v opeře

Program tohoto roku jsme nazvali Ples v opeře. Osovští chlapi - lépe členové Divadla ze stodoly, protože mezi nimi byli i neosovští - předvedli profesionální taneční výkony se svými tanečnicemi, které si vyrobili doma podle svých představ. Některým tyto představy korigovaly manželky. Tancovali Radek Veselý, Lukáš Vaňata, Lukáš Jahoda a František Šebek. Moderovali Luboš Vaňata a Josef Kozák.

DOŽ 2015 – Spartakiáda

Tématem roku byla vzpomínka na celostátní spartakiády. Členové DizS, nebo jak uváděl titulky v Berounském deníku od Radky Kočové Osovští chlapi, předvedli čtyři cvičení vybraných kategorií. Začali skladbou starších žáků. Klasické červené trenýrky zapůjčené od místních fotbalistů, bílá tílka a švihadla. Cvičilo se na písničku Pavla Dobeše Zpátky do trenek. Zatímco se cvičenci připravovali na další výstup, seznámil moderátor ženy s historií spartakiád, dělnických tělocvičných vystoupení a sokolských sletů. Představil také nejúspěšnější píseň spartakiád Poupata Michala Davida. Druhé bylo na programu cvičení mužů s kuželkami. Opět bílá tílka, klasické tepláky a místo kuželek láhve s pivem. Ke třetímu cvičení pozvaly cvičence tóny Smetanovy Vltavy. Muži se převlékli za ženy a předvedli cvičení s šátky. Závěrem mohly místní ženy obdivovat cvičení rodičů s dětmi. Jeden muž a dvě ženy se svými odrostlejšími ratolestmi se snažili ze všech sil, aby se předvedli v tom nejlepším světle. Spartakiádě předcházela i recitace písničky Hymna sklerotiků a krátká pohádka Popeluška. Celý program Divadla ze stodoly připravili Lucie Sedláčková, Anna Sedláčková, Markéta Šebková, Vladka Tauchenová, František Šebek, Radek Veselý, Lukáš Vaňata, Lukáš Jahoda, František Šebek, Standa Houba, Tomáš Škarda a Josef Kozák.

Pohled do osovské sokolovny během Dne osovských žen.

DOŽ 2016 – O princezně Pivěnce

Den osovských žen měl tento rok na kahánku. Sál tělocvičny procházel dlouhodobou rekonstrukcí a nebylo místo, kde oslavy pořádat. Nakonec se obci, která

Osovští chlapi jako kankánové tanečnice na DOŽ 2006.

je hlavním pořadatelem, podařilo domluvit s ředitelkou školy a DOŽ se konal 19. března 2016 ve školní tělocvičně. Na úvod vystoupily děti z místní mateřské školy pod vedením Pavly Vaňatové a pak děti základní školy pod vedením Libuše Procházkové. Další program byl v režii Divadla ze stodoly, resp. nového Kulturního a okrašlovacího spolku. Blok zahájila originální písnička Pavla Čabouna, složená speciálně ke Dni osovských žen. Hrál ji společně se svou dcerou

Pavlinou a na basu je doprovázela Anička Sedláčková. Poté vystoupil Josef Kozák v roli čerta a Anička Sedláčková jako Anka, která hledá chlapa. V krátké masopustní frašce se zpěvy se sice Anka čertu upíše krví, ale jak se nakonec ukáže, je chytřejší než rohatej. Na frašku navázalo čtení z deníčku blondýny, ve kterém exceloval Lukáš Vaňata. Následovala scénka o luštitelích křížovek Františka Šebka a Josefa Kozáka a pak balada Felixe Holzmann v podání Františka Šebka. Vyvrcholením bloku byla krátká pohádka o moderní princezně, kterou členové Divadla ze stodoly pojali jako maňáskovou hru. Zahráli si zde: Královnu Filomenu Markéta Šebková, krále Humpála Standa Houba, princeznu Pivěнку Anička Sedláčková, prince Bajaju Lukáš Vaňata a trojhlavého draka FraFraFraše František Šebek. Slovem doprovázeli Pavel Čaboun a Josef Kozák. Na závěr bloku zatancoval Jakub Šebek ukázkou break dance. Poté si mohly ženy zazpívat a zatancovat se skupinou Duo Gate z Berouna.

DOŽ 2017 – Pohádka o Rusalce

Zlatý hřeb programu připadl samozřejmě na samý závěr a byla jím svérázně upravená pohádka o Rusalce, jejíž realizaci tvůrci dovedli k naprosté dokonalosti. Jednalo se o systém Cimrmanova oživlého dřeva, či chcete-li velkých loutek marionet, v tomto případě živých herců ovládaných provázky. Pravděpodobně všichni přítomní potvrdí, že výstup byl překrásný, skvělý a mimořádně zábavný. (Marie Plecítá)

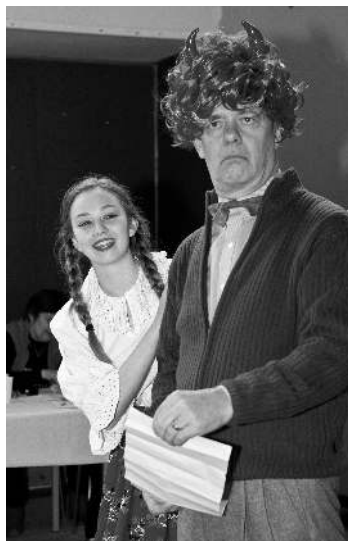
DOŽ 2018 – O dvanácti měsíčkách

Konání oslav se tento rok přesunulo do rekonstruovaného sálu sokolovny. Členové Divadla ze stodoly skvěle pobavili velmi povedenou scénkou z chlapského prostředí,

hospody, o ryze mužském tématu, tedy o ženách. Pak opět zazněla hudba skupiny Uvidíme a po kratší přestávce přišel na řadu zlatý hřeb večera, netradičně pojatá pohádka O dvanácti měsíčkách autora Josefa Kozáka. Velmi netradiční bylo i její podání. Skupina OCH (Osovští chlapi) použila jako loutek svých dolních končetin, což se jevilo jako mimořádně vtipné a nápadité, přítomní se báječně pobavili a odměnili účinkující srdečným aplausem, stejně jako předcházející vystoupení. (Marie Plecítá)

DOŽ 2019 – Domáci roboti

Oslavy se opět přesunuly do školní tělocvičny a po úvodních vystoupeních dětí byli všichni v očekávání tradičního bodu programu, tedy skupiny mužů jménem OCH (Osovští chlapi), kteří i tentokrát vyvolávali od okamžiku, kdy se objevili, srdečný smích. Tentokrát pod názvem Special Home Electronic předvedli roboty uzpůsobené pomoci v domácnosti ve všech oblastech a vždy, kdy je třeba. Jejich číslo sklídilo velký úspěch. Záhy do místnosti napochodovali muži s občerstvením a hudební skupina Uvidíme, která akci doprovázela, začala hrát k poslechu a také k tanci. (Marie Plecítá)

Anna Sedláčková (Anka) a Josef Kozák (čert) v repríze masopustní frašky.

DOŽ 2020 – Babička Mary

Po vystoupení dětí přivedl moderátor před zraky diváků aktéry půvabné masopustní frašky, kde hlavní roli hráli lakomci a chrobáci. Celé to bylo velice úsměvné a zábavné. Pak následovalo stínové divadlo. Je neuvěřitelné, jak nepřebernou studnicí představivosti jsou ti naši muži. Za bílým nasvíceným plátnem se objevily zřetelné siluety a před diváky předstoupila hvězda dne – Luboš Vaňata st., který nám po delší odluce opět dokázal, že jeho projev je skvělý a mimořádně vtipný. Je to rozený herec a podle toho vypadala i odezva návštěvníků: smích a smích. Potlesk nebral konce. (Marie Plecítá)

DOŽ 2021 – O tom viru covidu

V kovidové době se DOŽ nemohl uskutečnit, ale i tehdy byla připravena báječná zábavná videa, která byla předvedena na letošní akci – jedno o zlém viru, cyklistce a psovi, jako druhé sci-fi o Modré planetě.

DOŽ 2022 – Pochodují vojáci

Oslavy se konaly po roční přestávce. Průběžně jsme se bavili hudbou skupiny Uvidíme, která program prokládala příjemnými písničkami. Fraška o pejskovi a kočičce, jak pekli dort, byla svižná a vtipná, řada vtipů v podání mužů rozdváděla celý sál. Vážnou chvíli navodily vzpomínky na kamarády a spolupracovníky, kteří byli součástí našich životů a již zde nejsou. Velmi dojemný byl sestřih ukázek z vystoupení Luboše Vaňaty, který nás svým vtipem bavil dlouhá léta, a my jsme si uvědomili, že

není každý nahraditelný. DOŽ se konalo již devatenáctkrát a vystřídaly se při něm desítky účinkujících. S podvečerem přišel zlatý hřeb večera: zazněla svižná píseň a do sálu napochodovali vojáci s flintami, bodáky i dalšími zbraněmi. (Marie Plecítá)

DOŽ 2023 – Tanec slunečnic

Po repríze masopustní frašky o nebojsovi Frantovi byly na řadě vtipy a žerty v po-

Luboš Vaňata na DOŽ 2020 jako Babička Mary ze známé písně V+W+J.

dání členů KOS. Poté se k potěše oka sledujících na scéně objevil pokoj ze 70. let minulého století se vším všudy, dobovými obrázky, televizí a válendou. Na židli spočinula švarná pařmáma (M. Horák) s mohutnými přednostmi a přesně taková, jak si s nadsázkou vybavujeme ve vzpomínkách na ta dávná léta: v pěkných barevných ponožtičkách a kostkovaných bačkorách s přezkou, v ruce pletení, vlásky rezaté, klobouček elegantní, nožky vypracované. Taťka (J. Kozák) byl

také fešák, stál tu před námi ve slušivých červených trenýrkách, kostkované košili, s pestrou kravatou, zkrátka byla to taková z gruntu šik dvojice, která vedla dialog na téma Vysockého básně Váňa a Zina. Obecenstvo se válelo smíchy. Ze scény protagonisty vyprovázela bouřlivý potlesk. Pak už se všichni těšili na zlatý hřeb programu - vystoupení Osovských chlapů (OCH). Interpretka za doprovodu saxofonu a kláves zanotovala populární Slunečnici a na scénu vtančilo hejno slunečnic, tedy našich krásných a ztepilých mužů, kteří ani teď nezklamali naše očekávání půvabnou taneční etudou. Odtančili za velkého aplausu a tím oficiální program skončil. (Marie Plecítá)

DOŽ 2024 – Pochod tučňáků

Den osovských žen (DOŽ) se za dlouhých dvaadvacet let své existence stal již proslulým. Letos jsme se poprvé sešli v krásném novém sále zrekonstruované Staré školy.

V sobotu 6. dubna se ve 14 hodin prostory sálu zcela zaplnily nejen místními ženami, které byly hned při vstupu obdarovány karafiátem. Úvodem zastupitel František Sklenář přivítal přítomné a Josef Kozák poté uvedl první bod programu – básničku interpretovanou dětmi z osovské mateřské školy. Poté jsme zhlédli účastníky kroužků organizovaných pod záštitou Domečku Hořovice - šikovní mladí kytaristé a tanečníci předvedli, jak hodně se toho za pár měsíců naučili.

Josef Kozák v doprovodu kytary přednesl masopustní frašku a Miloš Horák se

představil v převleku zrzavé fešandy, která nás okamžitě rozesmála svým výstředním zjevem a následně také vtipy. Poté přišla na řadu scénka v podání Josefa Kozáka, Pavla Červeného, Martina Rosta a Jana Vondráka - to už se pomalu začalo vstupovat do finišu. Nesmím zapomenout ani na mladičkou zpěvačku a kytaristku, která vyplňovala pauzy mezi jednotlivými čísly programu, když se účinkující v zákulisí připravovali na svá vystoupení. Velký úspěch sklidili naši nápadití muži za scénku inspirovanou Cimrmany, která byla provedena formou semináře, jak to známe z představení slavného pražského divadla. U pultíku se střídali řečníci a my jsme se smáli jejich někdy trochu košilatým vtipům. Muzikanti hráli, bylo veselo. Jako každým rokem bylo i tentokrát nejočekávanějším bodem programu vystoupení Osovských chlapů (OCH), protože ti nás pokaždé dokážou spolehlivě rozesmát až k pláči. Nejinak tomu bylo i letos. Nejprve se nad plátnem objevily siluety roztomilých tučňáků a do sálu se svým typickým krokem a zvuky přikolébala tato nádherná veliká zvířata.

Bylo to velmi vtipné a podívání bylo tedy náležitě radostné. Osovští chlapi vědí, jak nás pobavit, a daří se jim to báječně.

Celé odpoledne doprovázela program hudební skupina DVB, muži roznášeli občerstvení, ženy se bavily a atmosféra byla mile uvolněná. Do pozdních hodin pak hráli výše uvedení muzikanti, tančilo se a bylo veselo. (Marie Plecítá)

*Miloš Horák (Zina) a Josef Kozák (Váňa)
ve scéně písně Výsockij-Nohavica "Roz-
hovor u televizoru".*

Sportovní klub

Podle kroniky a pamětníků napsal Josef Kozák

Sportovní klub (SK) existoval v průběhu let pod různými jmény. SK Osov, TJ Jiskra Osov (tělovýchovna jednota), TJ Brdský partyzán, TJ Sokol Osov, TJ Osov, SK Osov 1920 z.s. (zapsaný spolek).

Sportovní klub navázal na tradici Sokola, který byl v Osově založen v květnu 1919 a jeho náplní bylo cvičení, osvěta a kultura. Velká část kulturních akcí byla pořádána právě Sokolem.

Místní Sportovní klub uvádí jako rok svého zrodu letopočet 1920, ale v místní obecní kronice píše roku 1964 kronikář Stanislav Anděl, že: „Druhým dlouhotrvajícím spolkem je dnešní TJ Brdský partyzán, dříve Sportovní klub. Jeho založení se da-

Archivní fotografie osovských hokejistů na hřišti Horního rybníka. Vpravo Josef Fousek (*1919) z Osovice.

tuje od roku 1934.“ (Pamětní kniha obce Osova, str. 327)

Zápis pokračuje o tři stránky dále:

„Již v roce 1934 sešlo se několik mladých hochů a utvořili si svůj sportovní klub, kde pěstovali kopanou, odbíjenou a hlavně v zimě hokej, který se jim stal jakousi nejoblíbenější disciplínou...

V létě na hřišti sokolovny hrají odbíjenou a kopanou. I plavání zkoušeli na rybníčku „Mlejnek“ u Lážovic. Jsou aktivní ve spolupráci se všemi složkami v obci. Pomáhají v akci „Z“ (zvelebování obce), zúčastňují se zemědělských brigád.

Dnešní stav členstva je 59 mužů, 6 žen, 17

žáků, 19 žákyň. Mají letos odpracováno 830 brigádnických hodin. Z toho 170 v zemědělství, 210 v akci „Z“ a 450 hodin na tělovýchovných zařízeních. Nacvičují na III. CS (celostátní spartakiádu). Že získali několik žen nečlenů, nacvičuje 10 žen, 14 mužů, 7 žáků, 19 žákyň. Za éry rukavičkářské školy, kdy učňové se sportu a cvičení také zúčastňovali, měli název „Jiskra“. Letos dnem 7. května učinili kolektivní smlouvu s JZD a nesou jeho název TJ „Brdský partyzán“. (Pamětní kniha obce Osova, str. 330; celý zápis je v kapitole Kluziště na str. 206)

Jak uvádí zápis a podle vyprávění pamětníků se lední hokej v Osově hrál opravdu na vysoké úrovni. V historii ledního hokeje jsou zmínky o sezóně 1937/38, kdy klub SK Osov hrál druhou nejvyšší hokejovou soutěž – divizi. Během války se tato úroveň nazývala Oblastní soutěže a po válce opět divize. Například v sezóně 1946/47 je SK Osov uveden jako sestupující celek Západočeské divize, skupiny B.

Současní pamětníci však vzpomínají již jen na zmíněné kluziště v zámeckém parku. Zde je vyprávění Karla Procházky (*1957) ze dne 6. října 2024:

„Kluziště bylo opravdu jenom hrubý štěrk a na to se stříkala voda. Zápis z kroniky z roku 1964 o podbetonování kluziště a stavbě mantinelů se bude pravděpodobně vztahovat právě k těm mantinelům, kde se betonoval jejich základ. Jakmile začal mráz, vzali jsme si vždy z hospody nějaké basy piva a flašku rumu a šli jsme do kabin, kde byla kamínka, tam se dělal grog a stříkali jsme celou noc plchu kluziště. Voda zatékala mezi štěrk a pořád protékala a protékala a nic se nedělo, až se pak najednou objevila a začala mrznout. Když byly dostatečné mrazy, tak se už druhý den dalo bruslit. Chlapi, kteří jezdili u JZD, například Vojta Linhart, vždycky na začátku sezóny profoukli dřevěné trubky vedoucí od Horního rybníka, kterýma přitékala na kluziště voda.

Správce kluziště dělal Zdeněk Vokatý a ten nás kluky vždycky kolem páté vyhnal z ledu. Také nás nutil uklízet ledovou plochu, aby tam starší mohli hrát hokej. Proto jsme jako kluci na kluziště moc nechodili, ale spíše jsme bruslili na rybníčku u Husáků ve Vosůvku. Tam byla jedna lampa u Husáků a jedna lampa u Vokatých a ty na ten rybník dostatečně svítily, abychom tam viděli a mohli bruslit někdy až do půl osmé do

večera. Domů jsme šli zmrzlí a sotva jsme byli schopni rozvázat zmrzlé tkaničky u bruslí."

V roce 1973 byla v Akci „Z“ vybetonována celá plocha kluziště a hokej se zde hrál až do poloviny 80. let. To už nebyly dostatečné mrazy a kluziště často nezamrzlo. Tím se mistrovské soutěže v hokeji staly vzájemně nesrovnatelné, protože

některá mužstva odehrála všechna utkání sezóny a jiná jen některá. V té době byl zastřešen zimní stadion v Berouně. A všechna utkání se přesunula do něho.

Vzpomíná opět Karel Procházka:

„Zimní stadion v Berouně se stavěl někdy v 70. letech, když mi bylo 15 nebo 16 let, protože jsme tam museli chodit na brigády. Všechny sportovní kluby z okolí nebo z okresu museli poslat pravidelně nějaké síly na pomoc při stavbě, já tam byl asi třikrát nebo čtyřikrát.“

Berounský zimní stadion byl podle jeho historie uveden do provozu v roce 1971 a v roce 1985 zastřešen. Přesunutím hokejových zápasů do Berouna, kde se musely odehrát všechny zápasy a občas se hrálo i po půlnoci, začal hokej na vesnicích skomírat a postupně zanikl. Bylo to dáno i zvýšenou náročností na výstroj a její cenou a později také změnou společenských poměrů.

Na osovský hokej zavzpomínal i František Kočí (*1943) původem z Bykoše, v Osově od roku 1964:

„Když se dělalo kluziště, tak nebyl cement a na betonování se používalo jenom jakési pojídlo, což byl takový jednoduchý cement. Po čase bylo vidět, že se v některých místech ta plocha drolí. Stejně tak se dělalo i koupaliště v Osovci, i tam je vidět, jak se některé části drolí. Když se pak hrálo v Berouně, tak tam se o kluziště staral pan učitel Janulík, který měl "údajně" svoje kluky u vypínače elektřiny a když soupeř, například Osov začal útočit a přejel modrou čáru, tak kluci vypnuli elektřinu a zhasla světla. Tím se hra přerušila a muselo se začínat znovu od středu kluziště.“

Další informace jsou v kapitole Kluziště na straně 206.

V zápisu kronikáře Anděla je uvedena i kopaná, ale ta se podle pamětníků v Osově nehrála. Podle rodinných vzpomínek nastupoval můj tchán Josef Fousek (*1919) koncem 30. let za SK Neumětely, protože se v Osově fotbal nehrál. Existuje však fotografie odhadem z poloviny 40. let, kde je fotbalové mužstvo na osovském fotbalovém hřišti a s hráči z Osova. O tomto období však kronika nic nepraví.

V archivu SK Osov se nachází písemná úmluva ze dne 14. listopadu 1947 mezi Tělocvičnou jednotou Sokol v Osově a Sportovním klubem Osov o zapůjčení cvičiště u sokolovny k provozování fotbalu. Tato úmluva byla podepsána na rok, do listopadu 1948. SK měl za zapůjčení zaplatit 800 Kč ve čtyřech splátkách. V tomto archivu

Archivní fotografie osovských hokejistů ze 40. let. Podle převleků by se mohlo jednat o masopustní zápas nebo něco podobného.

Osovské fotbalové mužstvo A v roce 1970 na osovském hřišti před sokolovnou.

jsou i pokladní knihy z roku 1947, kde jsou uvedeny částky získané ze zápasů s mužstvy v okrese. Jsou zde uvedeny např. SK Počaply, SK Liteň, Horymír Neumětely, Sokol Zadní Třeboň. Zajímavé jsou částky, které SK Osov dostal při přestupech hráčů. Za přestup Františka Šinágla zaplatil Osovu SK Slavia Karlovy Vary 789 Kč. Za přestup Františka Eiselta do Litně to bylo v květnu 1948 již 2.500 Kč. Fotbal se tedy po válce

v Osově hrál, a to i soutěžně. Během 50. let však zanikl.

Zde je další vzpomínka Karla Procházky (*1957):

„Na louce mezi Husákovíc a stromy k dnešnímu koupališti byl ovocný sad. Tam jsme chodili v polovině 60. let hrát fotbal. Tím jak stromy byly v řadě, tak jsme měli jakoby hřiště i branku. Panu Husákovi se to nelíbilo, takže jsme kolikrát museli utíkat, protože nás vyhnal. Od jihu vedl k dnešnímu koupališti, dříve zbytku areálu Cihelny, úvoz s hruškovou alejí a tam vpravo přitékala voda, která někde nahoře pramenila. Tam jsme se chodili napít, protože to byla čistá studená voda.

Další informace o sportovním klubu pocházejí z uvedené Pamětní knihy obce Osova.

27. září 1953 proběhla ustavující schůze TJ Jiskra Osov. Předsedou byl zvolen Josef Jančík. Ustavení TJ (Tělovýchovné jednoty) bylo pravděpodobně reakcí na postupně utlumovanou činnost Sokola, který byl celostátně zakázán v roce 1956.

Dalším předsedou byl zvolen 27. dubna 1968 Josef Skala st. To se klub jmenoval TJ Brdský partyzán“

V roce 1990 byl zvolen dalším předsedou TJ Sokol Osov Josef Vávra a v roce 1997 byl změněn název klubu na Sportovní klub Osov a předsedou zvolen Jiří Kocman. Od roku 1999 vedl klub Jan Hošťálek st. A nyní Jan Hošťálek Jr.

V roce 1990 začalo soudní řízení o sokolovnu a hřiště, které požadoval Sokol Rokycany. Cena sokolovny před přestavbou spolu s vybavením byla vyčíslena na 45.000 Kčs. TJ Sokol Osov zastupoval 3 roky neúspěšně právník ČSTV, poté trval spor ještě rok, opět bez úspěchu. Soudní řízení bylo ukončeno v roce 1996 u soudu v Praze, v zastoupení JUDr. Jindřišky Kočové byl spor vyhrán a majetek byl přiznán TJ Sokol Osov.

V roce 1968 byla obnovena činnost fotbalového mužstva, které se začalo zúčastňovat mistrovských soutěží. Většinou hraje ve III. nebo IV. třídě. V letech 1988 – 2003 bylo v Osově i „B“ mužstvo. Žákovská mužstva hrála v letech 1986 – 2007 a dorost v letech 1998 – 2002.

Archivní fotografie fotbalového mužstva z poloviny 40. let před osovskou sokolovnou. Čtvrtý zleva stojící Josef Fousek z Osovice. Třetí a čtvrtý zprava sedící bratři Miroslav a Jiří Skopových z Osovice.

Osovské fotbalové mužstvo dorostu v roce 1971. Vpravo trenér Karel Procházka.

Hráči osovského petanque v roce 2005. Zprava František Řezníček, Vojtěch Linhart a Josef Skala.

Fotbalová legitimace osovského hráče fotbalu Václava Šinágla z Vižiny vystavená v roce 1943.

SK pořádal vzpomínkové memoriály Vladimíra Stříbrského, Josefa Vávry a Jaroslava Řehoře.

Osovští fotbalisté se zúčastnili v letech 1984 – 1992 na turnaji Žinkovy, 2005 – 2014 turnaje Šumavské Hoštice. Mužstvo vyjelo na zápas i za hranice, do městečka Schweinrich v Německu, a to v letech 1998 a 2000. V letech 1997 a 1999 přivítali Osovští německé družstvo v Osově.

Na osovský fotbal zavzpomínal v listopadu 2021 také

dlouholetý hráč SK Hostomice Jiří Kovařovič (*1945):

„...v zimě 1967 se asi (Osovští) v hospodě dohodli, že obnoví fotbal. Tak to znamená, že jen tak hráli nějaké zápasy. Soutěže začínají v září, a tak skutečně začali hrát od září 1968 IV. třídu (tzv. pralesní ligu). Moc nepamatuji, že by se tam hrál fotbal v určitých letech, a tak předpokládám, že měli pauzu, protože neměli hráče. V roce 1973 se velká část odtrhla. Oni za Osov hráli dost kluci z Chlumce a chat. V roce 1973 však začal hrát fotbal Velký Chlumec.

...když jsme zastárlí a končili jako B mužstvo, tak někteří šli do Osova za Pepíkem Procházků. Za mnou byli dvakrát, ale to mi bylo už 32 let a přibral jsem kila a žena nechtěla, abych o sobotách a nedělích jezdil po zápasech. Myslím, že po tom roce 1973 se tam nějaký čas nehrálo. Potom si pamatuji, že jsme tam hráli jako starí páni proti Osovu A. Asi o posvícení.“

V roce 1997 zakoupil klub první sekačku na trávu. Jezdil s ní pan F. Valkoun. Sekaly se travnaté plochy před obecním úřadem, školou a školkou, koupaliště atd. Traktůrek byl využíván i pro okolní hřiště, jako např. Zadní Třebaň, Chlumec, Vižina, Všeradice. Druhá sekačka byla zakoupena v roce 2005, s ní jezdil Jan Hošťálek st.

Od roku 2009 byly opraveny postupně kabiny a sprchy, bylo oploceno hřiště, byla vyměněna střecha sokolovny, zrekonstruováno WC v restauraci, vyměněna okna, opravena kanalizace a další práce, které probíhají za provozu sokolovny a za účasti členů SK Osov.

O současnosti SK Osov 1920 říká jeho předseda Jan Hošťálek mladší:

„V současné době má spolek třicet členů a hlavní náplní jeho činnosti je fotbal a nohejbal. Pořádá úspěšné sportovní či společenské akce, jakou byl například Turnaj starých pánů nebo Memoriál Jaroslava Řehoře. Fotbalisté, které trénuji s Markem Polukem, se nacházejí uprostřed tabulky IV. třídy. Členové spolku dělají vše pro to, aby jeho činnost pokračovala i nadále. Do majetku spadá i bývalá sokolovna, kterou spolek pronajímá, a v sobotu se zde konají diskotéky.“

Hokej a fotbal nebyly jedinými sporty provozovanými v Osově. Kronikář Anděl se zmiňuje o volejbalovém kurtu poblíž budovy „špejcharu“, kde hrávali hlavně učni rukavičkářských závodů ze zámku. V 70. letech vyvíjel v Osově činnost odbor turistů ČSTV pod vedením Josefa Skaly.

V roce 2005 vybudovali nadšenci před sokolovnou hřiště na pétanque, který se zde několik let hrál. Hlavními protagonisty byli Alexander Klimeš, Vojtěch Linhart a Josef Skala.

Děti a mládež

Podle kronik a veřejných podkladů napsal Josef Kozák

Každá společnost se snaží vychovávat děti a mládež podle převládající ideologie. V demokraciích se výchově věnují většinou kulturní a sportovní spolky. Tak tomu bylo za monarchie i po vzniku Československé republiky, kdy to byl hlavně Sokol, Orel nebo známá mládežnická organizace Junák, která vznikla podle vzoru anglického skautingu.

Po obsazení republiky Německem byly tyto organizace zakázány a pro převýchovu mládeže vzniklo v roce 1942 Kuratorium. Jeho cílem bylo pěstovat v mládeži sportovního ducha a sepětí Protektorátu Čechy a Morava s Velkoněmeckou říší, vzorem se stala říšská mládežnická organizace Hitlerjugen. Kuratorium zaniklo v květnu 1945 a byly obnoveny předválečné organizace.

Osvobozená republika však již nebyla plnohodnotnou demokracií, činnost politických stran omezovala tzv. Národní fronta a to se projevilo i v mládežnických organizacích. Vznikl jednotný Svaz československé mládeže, stojící na základech Sokola a jeho součástí se stal i obnovený Junák.

Po převzetí moci komunisty byly v roce 1949 všechny mládežnické organizace sloučeny do jediné - Československého svazu mládeže (ČSM), ideologicky řízené KSČ. Vzorem byl sovětský Komsomol. Součástí ČSM byla i Pionýrská organizace pro školní mládež. ČSM se rozpadl v roce 1968, kdy se aktivovala činnost zakázaných organizací, hlavně Sokola a Junáka. Po nástupu normalizace po roce 1969 došlo opět k jejich zákazu a zaniklý ČSM nahradil nově založený Socialistický svaz mládeže (SSM), který trval do roku 1990, kdy byl opět obnoven systém nezávislých dětských a mládežnických organizací.

V současné době se výchově a náplni volného času dětí a mládeže věnují hlavně Junák, Sokol, YMCA a YWKA, Česká tábornická unie (ČTU) a turistické oddíly mládeže, tzv. TOMy.

V Osově se podle zápisů v obecní kronice o výchovu a vyžití dětí a mládeže staral hlavně Sokol. Ten byl zakázán v roce 1941 a o rok později bylo v Protektorátu založeno Kuratorium. Obecní kroniky tehdy nebyly vedeny (musely být odevzdány do archivu), a tak je o tom zmínka až z doby poválečné, z roku 1949, kdy kronikářka doplňovala zápisy z doby okupace. Vzhledem k situaci jsou informace dosti strohé a tendenční. O Kuratoriu je zde uvedeno:

„Po rozpuštění Sokola byla veškerá mládež zařazena do jednoho tělovýchovného

Aktivní mládežnickou organizací v Osově byl na přelomu 60. a 70. let Klub turistů. Na snímku výlet na hrady Točnick a Žebrák.

sdružení nesoucí název Kuratorium, v němž mládež vedena v duchu německém. Místním vedoucím Kuratoria byl František Mojžíš. Činnost však nebyla velká.“

Kuratorium jako jediná a povinná mládežnická organizace však organizovala veškeré sportovní akce. V Osově se jednalo hlavně o lední hokej. V roce 1944 se konal Zimní den mládeže a Týden ledních sportů spojený s mistrovstvím v hokeji a krasobruslení. Popularitu hokeje za Protektorátu potvrzují údaje z roku 1943. Svaz ledního hokeje tehdy čítal na 800 klubů, přibližně 14.000 hráčů a 6.000 dorostenců. Osovské mužstvo bylo tehdy jedním z nejlepších v Protektorátu. Někteří sportovci, kteří se plně věnovali hokeji, byli po válce obviněni z kolaborace.

Po válce se děti a mládež opět vrátily do svobodných

organizací, ale po únorovém převratu 1948 museli všichni opět pod křídla jednotného Československého svazu mládeže. První zmínka o něm je až z roku 1949:

„ČSM utvořil dvě žňové úderky, které pomohly na státním statku Housina a na poli MNV v Osově. Celkem odpracovali 3.522 hodin. Dále také dali podnět k utvoření žňových hlídek. Spolu s ostatními složkami vystupovali na oslavách 28. října a 7. listopadu. Členové získali 24 lidí do Svazu československo-sovětského přátelství. ČSM měl také pracovní kulturní kolektiv, který 14x vystoupil.“

V zámku koncem 40. let fungovala také Rukavičkářská škola - učňovské středisko. Jak píše kronika z té doby:

Hlavní činností rukavičkářských závodů bylo plnění výrobního plánu. Přes obtíže byl tento plán splněn. Žáci též navštěvovali osvětovou školu, aby si doplnili všeobecné znalosti. Mnoho žáků získalo též TOZ (Tyršův odznak zdatnosti) a řidičský průkaz na traktor. Práce výcvikového střediska se zaměřila na dvojí cíl: vzorně plnit výrobní úkoly a ze svých zaměstnanců vychovávat odborníky a uvědomělé občany.

23. listopadu 1952 byla na naší škole založena Pionýrská organizace. Prvními ve-

doucími byly žákyně rukavičkářské školy. První pionýrský slib byl složen 30. května 1952. Šátky vázali nejlepší pracovníci rukavičkářských závodů.

Další záznam o ČSM je v kronice až v roce 1957:

Československý svaz mládeže v posledních letech pracoval velmi málo. V letošním roce se obnovila jeho činnost a pomalu rozjíždí svoji činnost. S úspěchem pořádal mikulášskou taneční zábavu. Organizace má nedostatek členů, má jen pět přispívajících členů.

V roce 1964 začal psát kroniku nový kronikář Stanislav Anděl. O ČSM napsal toto:

"Třetí spolek, kterého hodně členů jsou i členy TJ, je ČSM. Mnozí jsou také členy Požárníků, ale přesto pracují na různých akcích samostatně. Organizace jejich se datuje od roku 1949. Spolkovou místnost mají v čísle 60, bývalé kampeličce. Členský seznam vykazuje 21 členů (Osov - 13; Osovec - 8). Děvčat je 11, hochů 10. Čtyři hoši letos odešli k výkonu vojenské prezenční služby. Z akcí, pořádaných v obci, mají letos na svém účtu tento záznam: Zemědělská brigáda 150 hodin, Akce Z 70 hodin. Ve sběru odpadových surovin mají celkový stav sebraného starého železa 30 q. Papír sbírá školní mládež.

V roce 1968 Český svaz mládeže zanikl a o několik let později vznikl takzvaný Socialistický svaz mládeže. O jeho vzniku a činnosti v osovské kronice není žádná zmínka, ale je v roce 1975 uveden mezi organizacemi, které dostali ocenění u příležitosti 30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou

Socialistický svaz mládeže (SSM) a Pionýrská organizace SSM (PO SSM) se zúčastňovaly všech společenských akcí. Členství v nich bylo sice deklarováno jako dobrovolné, ale pokud někdo nebyl členem, odrazilo se to na jeho školním, případně tzv. kádrovém hodnocení. To bylo třeba pro doporučení ke studiu na střední nebo vysoké škole nebo i pro přijetí do některých zaměstnání.

SSM a PO SSM v podstatě zanikly v 90. letech po změně politických poměrů a opět byly obnoveny nebo vznikly nové dětské a mládežnické organizace. V současné době je v Osově neaktivnější Středisko volného času Domeček Hořovice, které organizuje dětskou zájmovou činnost.

Pionýři se svými typickými červenými šátky se zúčastňovali všech významných celospolečenských akcí. Na snímku nástup cvičenců spartakiády 1965.

Kulturní a okrašlovací spolek KOS Osov

Podle spolkových propagačních materiálů napsal Josef Kozák

Kulturní a okrašlovací spolek Osov, zapsaný spolek (KOS z.s.) byl založen 10. ledna 2016 v Osově jako nepolitický, dobrovolný a samosprávný svazek členů, kteří mají zájem naplňovat cíle spolku. Podle schválených stanov spolku jsou těmito cíli rozvoj společenského a kulturního života obce Osova a ochrana kulturního bohatství a krajinného rázu. Za tímto účelem spolek pořádá kulturní, společenské a sportovní akce a zkrášlovací aktivity v obci Osov a okolí. Spolek při naplňování cílů a ochraně svých zájmů spolupracuje zejména s příslušnými orgány státní správy, místní samosprávy, jinými spolky a dalšími partnery.

Jednou z hlavních činností spolku je pořádání společenských akcí. U některých akcí je spolek hlavním organizátorem, u jiných vypomáhá.

Tříkrálová sbírka - První akcí v roce je Tříkrálová sbírka, kterou každoročně pořádá farní charita Řevnice a někteří členové spolku pomáhají s její organizací.

Masopust - V roce 2003 byla obnovena tradice masopustního maškarního průvodu. Od té doby se oslavy masopustu konají každoročně a po vzniku KOS se spolek stal hlavním organizátorem. Masopust začíná masopustní fraškou v Osovcí, následuje průvod maškar a maškaráků se zastávkami v domech pohostinných sousedů a končí se v hospůdce Staré školy, kde je připraveno pohoštění a k poslechu i tanci hraje živá hudba .

Den osovských žen - Oslavy mezinárodního svátku žen se konají též od roku 2003 a spolek se po svém vzniku ujal jeho organizace. Náplní bývá vystoupení dětí z mateřské a základní školy, několik vtipných scének místního ochotnického Divadla ze stodoly a vrcholem je vystoupení skupiny tzv. Osovských chlapů, které ženy vždy rozveselí. Večer pak k tanci a poslechu hraje skupina Uvidíme.

Pochod čarodějnic - Společně s obecní samosprávou a spolkem dobrovolných hasičů pořádá spolek oslavy Filipojakubské noci neboli pálení čarodějnic. Organizátoři ze spolku před lety pojmenovali tuto akci „Pochod a let čarodějnic“ s tím, že se účastníci v maskách čarodějnic a čarodějů sejdou v Osově před prodejnou a pak za zvuků bubnů pochodují po polní cestě na louku nad Osovcem, kde je připravena hromada dřevěného odpadu. Na ní umístí figuru čarodějnice a pak hromadu posezení

Výroční schůze spolku KOS v lednu 2020 v prostorách původního obecního úřadu u školy.

u malého ohně spojené s opékáním buřtů a také se zpěvem a hrou na kytary.

Osovský akord - Tradiční červnová akce na osoveckém koupališti je hlavně propagací hudebních souborů a jednotlivců nejen Základních uměleckých škol, ale i různých hudebních kroužků, a snaží se přispět k jejich prezentaci na veřejnosti. Akord ukazuje, že tzv. „hudebka“ není jen nekonečné přehrávání stupnic, ale že mladí studenti mohou rychle přerůst v hudebníky s vlastní kapelou. Proto jsou na minifestival zvány nejen děti ze školky a z hudebních škol, ale i dospělí muzikanti s vlastními kapelami. Podtitulem Osovského akordu je „od hudebky k rokenrolu“, což přesně vystihuje záměr organizátorů.

Společně zhotovené plavidlo členů spolku KOS na Osovské regatě v roce 2016.

Osovská regata - Vlajkovou lodí spolku je nazývána Osovská regata neboli soutěž netradičních plavidel, pořádaná od roku 2016 pravidelně v polovině srpna. Odvážné posádky se svými plavidly soutěží na hladině osovecké požární nádrže v plavbě a svádějí velice zajímavou vodní bitvu. Poté následuje přeběh nádrže po letmo uchytených prknech, což se neobejde bez veselých pádů. Regata má velký úspěch jak u soutěžících, tak u diváků a informace o ní přináší regionální tisk. Kolem nádrže se každoročně shromáždí okolo 300 diváků.

Osovský běh tam a zpět - Třetí z hlavních spolkových akcí je tzv. Osovský běh tam a zpět odstartovaný v roce 2022. Jedná se o mediálně známý kondiční běh pro všechny věkové kategorie a různé úrovně běžců, probíhající v polovině září. Běží se krásným prostředím podbrdských lesů na tratích od 300 metrů až do 7,5 km. Večer navazuje na běh posezení s hudbou.

Posvícenské odpoledne - Na den sv. Václava pořádá místní samospráva každoročně dětský den nazvaný Posvícenské odpoledne. Akce se koná na zahradě základní školy a jedná se o půlden plný her a zábavy. Členové spolku na této akci aktivně spolupracují.

Drakiáda - Koncem října pořádají místní spolky se samosprávou na louce nad Osovcem tradiční drakiádu. Program je jednoduchý. Soutěží o sladké ceny se mohou zúčastnit děti, které přinesou vlastnoručně vyrobeného draka nebo vypustí draka výše než ostatní.

Pieta u pomníku - Vzpomínka na padlé muže Velké války 1914-18 u pomníku před kostelem a položení věnce.

Slavnost světél - O svátku „Dušiček“ se koná Slavnost světél. Název si organizáto-

ři vypůjčili z foglarovek o tajemných Stínadlech a vlastní akce navazuje na tradici keltského svátku Samhain a lampiónových průvodů. Jedná se o pochod s lampióny setmělou obcí bez jakéhokoli ideologického podtextu. Pochod začíná na horním konci obce u hasičárny a končí u hřbitova, kde lidé zapálí svíčky na hrobech a poté sledují krátký ohňostroj, připravený členy našeho spolku.

Čekání na Mikuláše - Začátkem prosince patří svátku sv. Mikuláše, který nosí dětem dárečky. Společně se samosprávou a ostatními spolky organizujeme „Čekání na Mikuláše“. Během podvečerního čekání vystupují děti z místní školy a školky s básničkami a písničkami, hrají hudebníci z místní skupiny. Příchod Mikuláše s čertem a andělem je pro děti velkým zážitkem a všechny dostanou nějaké dárečky. Pytlíků s uhlím je minimálně.

Mezi hlavní cíle spolku patří i propagace krás regionu. Členové spolku proto hned po založení přišli s nápadem tzv. **Podbrdského čtyřlístku pochodových stezek**.

Členové spolku KOS Hana Moučková a Josef Kozák při vyznačování pochodových stezek.

Jedná se o vyznačení čtyř turistických okruhů procházejících obcemi Vižina, Velký Chlumec, Skřipel a Lážovice. Všechny čtyři okruhy se stýkají v Osově a jsou navrženy tak, aby turisty seznámily s přírodními zajímavostmi a historií v okolí. Všechna tato místa jsou postupně osazována infotabulemi s informacemi, které jsou mnohdy překvapením i pro starousedlíky. Projekt realizuje spolek KOS svépomocí mimo státní dotační program.

Památné stromy a kameny - Spolek svoji činnost zaměřuje nejen na společenské akce, ale také na vzhled obce a okolí. Členové spolku a příznivci několikrát za rok brigádně upravují veřejná prostranství. V roce 2018 zorganizoval spolek vysazení památné lípy jako vzpomínku na konec Velké války 1914 - 1918. Zároveň členové spolku umístili kamenné památníky k významným stromům v obci. Kameny poskytla vápenka Čertovy schody a byly na ně umístěny tabulky s popisem šesti významných obecních stromů. Nejedná se o památné stromy chráněné státem, ale o stromy vysazené v průběhu uplynulých sta let obecními spolky k významným výročím – většinou vzniku a trvání republiky.

Lipová alej mezi Osovcem a Osovem – Tento text je uveden na tabulce u obnovené lipové aleje:

Když předseda spolku KOS Osov navrhl v roce 2019 obnovu bývalé lipové aleje mezi Osovcem a Osovem, která zde existovala do poloviny 19. století, připadalo to většině z nás jako malování vzdušných zámků. Vůbec jsme netušili, kde bychom na

obnovu aleje vzali peníze, co na to budou říkat majitelé sousedních pozemků, co udělat s cestou, která neodpovídala katastru. Než jsme se stačili nad tím vším vážně zamyslet, dorazila pandemie covidu a všechny akce byly odloženy k ledu.

Po necelých dvou letech jsme se k nápadu opět vrátili a začali plánovat a realizovat. Obecní úřad nechal zaměřit polní cestu tak, aby odpovídala katastru nemovitostí. Používaná cesta byla totiž kdysi vyjetá nějakým

traktoristou, který se vyhýbal něčemu nebo někomu, a to velmi často, až vznikla cesta. To, že nevede od školky rovně jak by měla, ale nesmyslně uhýbá vlevo, nikoho netrápilo.

Následovala jednání s majiteli pozemků vyměřené cesty, zda nemají námitky proti realizované obnově aleje. Nebyla to jednání jednoduchá a výsledkem byla změna plánu, místo aleje mělo být vysazeno pouze stromořadí na severní straně zaměřené cesty.

Pak jsme kontaktovali zahradnici, která má zkušenosti s výsadbou stromů, a podle jejího návrhu a nabídky jsme spočítali náklady na obnovu lipové aleje. Té vymyslel jeden z členů KOS název Lipůvka.

Hned v začátku jsme odmítli státní dotaci, protože by to znamenalo obrovskou administrativní zátěž, na kterou spolek není uzpůsoben, a tak jsme naplánovali některé práce a přípravy svépomocí. Tím se nám podařilo dostat s cenou jednoho stromku na 5.000 Kč.

Byli jsme překvapeni obrovským zájmem občanů Osova a Osovice o spolufinancování Lipůvky. Zatímco první plán předpokládal, že jeden strom zaplatí obecní úřad a jeden kulturní okrašlovací spolek jako celek, nakonec financovali všechny stromky soukromé osoby a ještě se na některé "nedostalo". Jelikož bylo nutno dodržet minimální vzdálenost mezi stromy, nemohli jsme zvýšit počet stromů nad 22 kusů.

Během léta jsme zaměřili a označili místa, kde budou nové lipky růst, koncem září členové KOS vyhloubili sázecí jámy a 5. října 2024 v 8:00 ráno jsme se všichni sešli, abychom vysadili ty „svoje“ lipky.

Dva dny předtím pršelo, což bylo z hlediska úprav jam dobré, ale jinak to bylo blátivé dopoledne. Nicméně se podařilo vysázet všech 22 stromků a v poledne jsme se rozcházeli spokojení a nadšení – Podařilo se! V tu chvíli také začalo pršet, jakoby nám Pán Bůh pomáhal se zaléváním a požehnal našemu dílu.

Počítačová vizualizace budoucího vzhledu lipové aleje mezi Osovcem a Osovem - Lipůvky.

Myslivost

Zápis kronikáře S. Anděla v roce 1964

Kromě domácího zvířectva, je zde ještě živočišná říše, volně se pohybující v přírodě, a kterou je nutno v růstu také regulovat. A o tuto část obhospodařovací, která je též značným přínosem do kuchyně lidstva, se stará obor, jehož název je myslivost.

Lovení zvěře je vlastně prapůvodní zaměstnání člověka a jeho obživa. Myslivost je však nejen lov, ale také péče o zvěř v dobách pro ni nepříznivých. Myslivost bývala vždy výhradou a hlavně lov, zábavou šlechty a majitelů panství. V Osově až do roku 1908 byl také odstřel zvěře výsadou knížecí. Toho to roku vzniklo určité nedorozumění mezi majitelem honitby knížetem Schwarzenbergem a místními hospodáři. (Domnívám se, že vysoká a srnčí zvěř asi hodně škodila výběhem z lesa do polí a náhrada byla malá). Byl proto při tehdejších obecním výboru ustanoven ještě výbor honební, jeho členové vzali si na starost odstřel zvěře. V majetku Josefa Husáka v Osovci je kniha výkazu odprodeje zastřelené zvěře v tehdejší době.

V roce 1924 během pozemkové reformy došlo k rozdělení polností a tudíž i ke změně starosti o zvěř. Kronikář tehdy napsal: „...honitbu si ponechali občané; zvěře však jest velice málo; za několik roků bude u nás zajíc snad vzácností.“

V poválečné době po roce 1945 byly tvořeny lidové myslivecké společnosti, s honitbou prováděnou na katastru té které obce. V roce 1962, kdy byla sloučena JZD ve velký celek, utvořilo se i dnešní myslivecké sdružení, rovněž s názvem „Brdský partyzán“ a myslivost je prováděna na celém tomto sloučeném území a je ještě rozšířeno o část lesa na Housině. Toto sdružení má 25 členů ze všech obcí patřících k tomuto celku a funkci předsedy zastává Josef Jančík z Osovice. Místopředsedou je Jan Liška

Kresba mysliveckého posedu nad Osovem, jak ho nakreslil v roce 1964 kronikář Stanislav Anděl.

ze Skříple, jednatelem Jan Beneš z Velkého Chlumce. Oto Voříšek z Osova zastává funkci hospodáře a Antonín Svoboda z Malého Chlumce je kynologem. Ku pomoci mají sedm loveckých psů, vesměs první třídy, tudíž s rodokmenem.

Ve svém honebním rajoně mají pro letošní rok zjištěný tento stav zvěře: srnčí 36 kusů, zajíců 280, koroptví 600 a bažantů 280 až 300 kusů. Vysoká zvěř je přebíhavá, v patrnosti mají 16 kusů, ale odstřel dovolen není. Pro zimní ošetřování zvěře mají k tomuto účelu upravené 4 krmelce a čtyři jesle pro srnčí zvěř. Dvoje jesle za ječří, 17 krmelců bažantů a pro koroptve 10. Za rok spotřebovali na krmení 12 q jádra (obilní zrno), 5 q melasy, 12 q sena a

15 q kaštanů. Pro noční odstřel, tzv. čekanou mají 5 posedů krytých, 4 otevřené a 6 bud v korunách stromů. K odstřelu pernaté škodné jim slouží 6 tzv. věšáků (jsou to jakési vidlice s příčným trámem, čnící nad korunami stromů). Škodné zvěře bylo v roce 1964 odstřeleno 360 kusů a za tento odstřel bylo členům vyplaceno 2.800 Kčs. Byly to lišky, kuny, tchoři, toulaví psi a kočky. Z opeřenců pak jestřábi, krahující, káně rousné a straky šedivky.

V našem kraji se také objevila černá zvěř (divocí vepři), což je vysvětlováno tím, že za války při postupu fronty na západ utíkala před výstřely a doběhla až do našich lesů z lesů karpatských. V roce 1962 byl zastřelen jeden kus u Lážovic těsně za vsí, ve váze 180 kg. O rok později 4 kusy a v roce letošním 3 ještě malé kusy v celkové váze 116 kg. Že při svých nočních výletech za potravou mnohde hodně rozryli pozemek, je samozřejmé. Lišek mají zde v patnosti 6 a také 6 jich bylo letos odstřeleno.

Kontingent odevzdávky pro rok 1964 byl 12 kusů zvěře srnčí, 250 zajíců a 105 bažantů, což bylo splněno na 124%. Koroptve jsou mimo odstřel, dosud chráněné. Pro zmíněný odstřel podnikli 6 honů (lečí).

Pro rok 1965 mají plánovaný odchyt živé zvěře na vývoz do Francie. Plánované množství je 50 zajíců, 30 bažantů a 100 koroptví.

Různá školení, aktivity mají v Hostomicích a pořádají i přednášky a promítají filmy. Že pernatá zvěř je i jinak užitečná svým rozmnožením, než jen užitkovostí masa, je patrné na malém výskytu škůdců z říše hmyzu. Vždyť jen nálezy mandelinky bramborové je nyní minimální, o což se zaslouží bažanti, kterých je nyní v kraji hodně vidět. Až u samé vsi a v zelinářské zahradě mají hnízda.

To napsal kronikář Anděl v roce 1964. V současné době spravuje bývalé území JZD několik honebních či mysliveckých společenství.

Včelařství

Podle zápisu v kronice napsal Josef Kozák

Včelařská záliba a věnování se tomu ušlechtilému koníčku dosud v Osově nevymizela. Ještě krásné lípy vroubí silnici, přímo ku včelaření vybízí. Včelařů je v Osově 7 a v Osovcu 3. Že pak ještě jeden včelař patří katastrem k Lážovicům, bylo by jich celkem 11. Osovští včelaři ošetřují celkem 43 včelstev: Osov 28, Osovec 15.

Na kontingent odvádějí průměrně 3 kg medu. Letošní snůška byla velice dobrá. Byl suchý a poměrně teplý rok, kdy květy hodně medují. Minulé roky byly pro včelaře až někdy podprůměrné pro velké chladno a nepříznivé počasí v době snůšky. Včelařskou organizaci mají v Hostomicích a v Osově je skupina, kterou t. č. vede František Valkoun čp. 24.

Předcházející řádky napsal Stanislav Anděl, osovský kronikář, v roce 1964. Včelaření sice přetrvává, ale

Včelí roj usazený před včelínem v Osovcu.

nových chovatelů včel je v Osově stále méně. V současné době jsou zde dva stálí chovatelé v Osovcu a celkově je zde kolem 15 včelstev, patřících chovatelům z jiných obcí. Podmínky, a tím i výnosy medu jsou proměnlivé. Minulé tři roky byly následkem jarních mrazů a letních veder podprůměrné, v letošním roce 2024 byl výnos jarního medu velmi uspokojivý, v létě se však objevil melicitózní neboli cementový med, takže celoroční výnos byl opět spíše průměrný.

Jednotné zemědělské družstvo - JZD

Podle veřejných zdrojů a obecních kronik napsal Josef Kozák

Zemědělské družstvo je dobrovolné sdružení rolníků, kteří si navzájem pomáhají a mají společné některé stroje a zařízení. Taková družstva existovala už v minulosti a existují i v současnosti.

Po druhé světové válce získali komunisté ministerstvo zemědělství, které spravovalo značný půdní fond po odsunutých sudetských Němcích. Mělo tak rozhodující slovo v přidělování půdy a tu získávali hlavně členové a přívrženci KSČ. Po komunistickém převratu 1948 začala komunistická vláda prosazovat po vzoru sovětských kolchozů družstevní hospodaření a prosazovala zakládání Jednotných zemědělských družstev (JZD), kdy rolníci na vesnicích hospodařili společně a o stroje a výsledek hospodaření se dělili. Ne všichni byli ochotni do JZD vstoupit, a tak přesvědčování státního aparátu přešlo k donucování. Ty formy donucování byly různé, protože rolník musel vstup do JZD podepsat „dobrovolně“. Dobu začátku 50. let a zakládání JZD velmi dobře vystihl český film Vojtěcha Jasného z roku 1968 „Všichni dobří rodáci“.

Kromě JZD existovaly také tzv. státní statky, navazující na činnost prvorepublikových Československých státních lesů a statků, což byla organizace, která se po vzniku republiky měla starat o lesy a polnosti bývalé monarchie a panovnické rodiny.

V Osově bylo JZD založeno podle zápisu v kronice roku 1950:

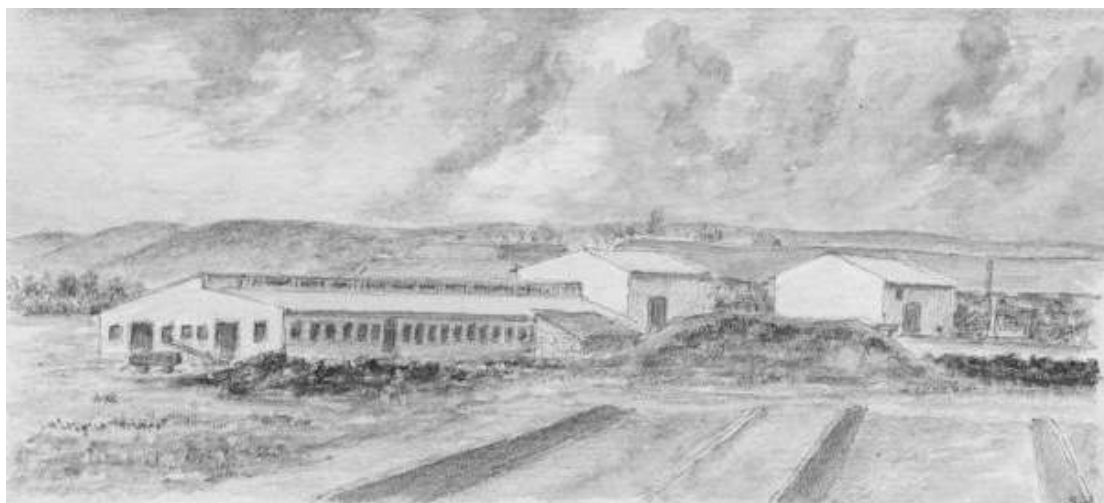
Toho roku (1950) bylo založeno jednotné zemědělské družstvo. Jeho předsedou byl Josef Šmejkal, Osov 46. Začali pracovat na 71,62 hektarů půdy, z toho bylo 56 hektarů orné půdy. Počet členů v prvním roce byl 18, na podzim byl proveden s dohodou všech členů jednotný osev. JZD si vzalo mimo pozemky vlastní také všechna pole po velkostatku a zemědělců nehosподаřících (pronajatá).

V roce 1957 napsala kronikářka:

Závěrečné měsíce probíhaly ve znamení získání nových členů do JZD. V celé obci se prováděla přesvědčování na všech schůzích, názornou agitací i prostřednictvím školní mládeže. V září vstoupili další členové. Na konci roku 1957 má družstvo 45 členů a výměr půdy vzrostl na 180,15 hektarů, orná půda na 136,35 hektarů.

Rozsáhlý popis JZD vypracoval pro kroniku v roce 1964 nový kronikář Stanislav Anděl:

Již v dávných dobách byla u starých Slovanů hlavně jižních, známá takzvaná „Zádruha“. Bylo to sdružení několika zemědělských rodin se svým majetkem a pocházející ze společného rodu. Společně žili a hospodařili, jsouce poslušni rozkazů a rad

Komplex Jednotného zemědělského družstva v Osově v roce 1964 na kresbě místního kronikáře Stanislava Anděla.

nejstaršího člena - stařešiny.

Sto dvacet roků uplynulo od doby, kdy v anglickém městě Rochdalu 28 chudých tkalců utvořilo první konzumní družstvo. „Rochdalští pionýři“ dostali přezdívkou za to, že navzdory všem pochybám a posměchu vytrvali, překonali počáteční potíže a zvítězili.

Rovněž Angličan Robert Owen byl prvním propagátorem Družstevní myšlenky mezi dělnictvem. A přestože ztroskotal, na otázku, zda nelituje obětí a námahy, odpověděl, že nikoli, a že jen příliš předešel svoji dobu. Jeho slova došla uskutečnění, kdy nynější zemědělské sdružování je jakousi obranou proti nedostatku pracovních sil v zemědělství a je větší možnost využití všech moderních mechanizovaných prostředků a zintenzivnění výroby.

Popravdě však nutno přiznat, že v prvopočátcích zakládání a tvoření družstev nebylo propagátory družstevní ideje postupováno vždy takticky i taktně v přesvědčování výhodnosti ve sdružování. Rovněž i druhá strana reagovala pak různě, dle povahového založení jednotlivců. Venkovský člověk je již od přírody smýšlením konzervativnější, bojící se nových myšlenek, nedůvěřivý a je vlastně mnoho podstatných jmen abstraktního pojmu, které ovládají myšlení našeho člověka a nesnadno se překonávají zvláště u starších lidí.

Jak je již v kronice poznamenáno (str. 290), zdejší JZD bylo založeno v roce 1950. Jako první předseda je uveden Josef Šmejkal čp. 46. pak v letech růstu střídali se předsedové a druhým byl Václav Plicka, bývalý hospodář dvora Housiny. Bydlel v Osově čp 25, kde manželka byla vedoucí prodejny Jednota - Smíšené zboží. Dalšími předsedy byli František Houba čp. 33, pak Jan Loch čp. 66, po něm roku 1959 Václav Maršálek čp 33 a další František Mojžíš čp 26. Roku 1960 přebíral předsednickou funkci Jaromír Semecký t. č. čp. 6 a je jím dosud. (Psáno v roce 1964) S výjimkou několika malých zemědělců jsou všichni vlastníci pozemků členy JZD. V roce 1961 došlo ke sloučení družstva osoveckého s osovským. O rok později 1962

bylo pak provedeno sloučení několika okolních družstev v jedno, rozlohou výměry velmi obsáhlé, které si dalo název "Brdský partyzán", na upomínku partyzánů, zdržujících se za války v našich lesích. Centrum družstva zůstalo v Osově a rozkládá se od lesa u Malého Chlumce až zase k lesu nad Lážovicemi, Housině. Jsou v něm zahrnuty obce a osady: Velký a Malý Chlumec, Osov, Osovec Skřípel, Lážovice, Lážovičky a Nové Dvory. Sloučením jednotlivých katastrálních výměr činí dnes rozloha obhospodařované půdy 1.138,76 ha. Před tímto sloučením byla obhospodařovaná výměra JZD Osov - Osovec 354,84 ha. Rozdíl obhospodařované tehdy výměry s výměrou katastrální (239 ha) je způsoben tím, že velká část pozemku patřila k bývalému zbytkovému velkostatku a ležela na katastrech obcí sousedních (Skřípel - Lážovice).

Na západě hraničí osovské JZD s družstvem hostomickým („Budovatel“) a s neumětelským JZD („Horymír“). Na východě s Vižinou a Všeradicemi („Vítězný únor“) dnes také sloučenými.

Že dnešní JZD je opravdu velký hospodářský výrobní celek, je zapotřebí určité organizace jak administrativní, tak technické. Vždyť při bývalém panství býval ředitel, důchodní, kontrolor, adjunkt, hospodáři, šafáři atp. Dnes je hlavním představitelem družstva valnou hromadou volený předseda, a pak jednotliví funkcionáři, jako je agronom, vedoucí hospodář, zootechnik, pomocný zootechnik, mechanizátor, hospodářský mechanizátor, ekonom, účetní, skladištní účetní, skladníci.

V rostlinné výrobě je celý objekt rozdělen na tři výrobní skupiny - farmy. Prvá je Osov s výměnou 347 ha a vedoucím je František Choc z Lážovic, druhá Chlumec a Skřípel ve výměře 472 ha s vedoucím Vladimírem Routou ze Skříple. Třetí výrobní farma jsou Lážovice - Nové Dvory. Výměra zde činí 286 ha a vedoucí je František Paul, Lážovičky.

Celkově podle geometrického třídění z roku 1948 je družstvo zařazeno jako výrobní typ bramborářský. Část však, výměry 302 ha, ležící při obci Skřípel a Osov, je jako subtyp řepařsko pšeničný. Bramborářsko-pšeničná část je v Lážovicích ve výměře 199 ha, ve Chlumci 269 ha. Přířademní (při farmě) osevní postup je v Osově, výměrou 64 ha. Je zde intenzivní pěstování pícnin pro živočišnou výrobu. Pastvinářská oblast je pod lesem nad Osovem a u Chlumce, celkem 25 ha. Ostatní zbylá plocha jsou mimohony, kde nejsou pevné osevní postupy.

Výnosy jednotlivých plodin v průměru na jeden hektar byly tyto:

(V kronice jsou uvedeny výnosy za roky 1963 a 1964, uvádíme pouze několik)

- Pšenice - 30,5 q - 18,60 q
- Žito - 24,8 q - 20,1 q
- Ječmen - 26,6 q - 21,1 q
- Oves - 24,5 q - 17,7 q
- Hrách - 25,1 q - 9,0 q
- Řepka - 10,8 q - 10,9 q
- Mák - 7,10 q - 2,5 q
- Cukrovka - 311,0 q - 258,50 q
- Brambory - 123,7 q - 121,8 q

Výjma řepky a brambor je patrný velký rozdíl ve výnosu pro velké sucho v roce 1964.

V živočišné výrobě byl na počátku roku 1964 zaznamenán tento stav:

- Celkový počet skotu: 871 kusů, z toho 352 dojnic
- Vepřového dobytka: 733 kusů, z toho 106 prasnic
- Koní je 9 párů, jeden lichý - čtyři hříbata.
- Drůbež: 4.823 kusů.

K této živočišné výrobě slouží kravíny, vepříny, drůbežárny i v okolních obcích.

Pro rostlinnou výrobu mají strojový park v tomto výčtu: 2 pásové traktory DT 54, 14 traktorů kolových, 2 traktorové nakladače, 3 traktorové nakladače pro živočišnou výrobu, 6 závěsných pluhů, 7 pluhů vedených, tři podmiťáče strnisek, pět kultivátorů, tři soupravy hrudořezů, 7 válců, desatery brány, 3 plečky a 2 pruhovače cukrovky. Secích strojů je 7.

Pro sklizňovou sezónu mají jeden kombajn ŽM 330 koupený 1962 a jeden kombajn SK 4 koupený 1963. Pak je to 6 samovazů, 1 řádkovač, 7 lišt na sečení píce, 5 obra-cečů, 1 nakladač píce (kopkovač), 3 sklízecí řezačky a 1 silážní kombajn. Mlátičky se samonakladači (automat) jsou čtyři a dvě mlátičky normální. Pět výbušných motorů. Závěsných vozů (vlečnáky) za traktory je 21. Zrnometů 5, výfuků sena 6, výfukových řezaček rovněž 6 kusů, 2 dvojsazeče brambor a 3 dvojřádkové vyorávače.

Pro dálkovou dopravu slouží nákladní auto a 5 motocyklů je pro objížděky po jednotlivých pracovištích.

Předpis a plnění dodávek se projevilo ve výsledcích následovně (nejprve je komo-dita, poté rok, plán a plnění):

- Zrniny - 1963 - 4.650 q - 4.770 q
- Zrniny - 1964 - 4.500 q - 2.069 q
- Cukrovka - 1963 - 12.100 q - 12.694 q
- Cukrovka - 1964 - 12.150 q - 11.694 q
- Brambory - 1963 - 2.400 q - 2.400 q
- Brambory - 1964 - 1.070 q - 1.070 q
- Maso - 1963 - 1.400 q - 1.402 q
- Maso - 1964 - 1.640 q - 1.650 q
- Mléko - 1963 - 620.000 l - 562.000 l
- Mléko - 1964 - 680 000 l - 539.000 l
- Vejce - 1963 - 480.000 ks - 575.600 ks
- Vejce - 1964 - 610.000 ks - 547.693 ks

Nízký dosažený výnos byl následkem sucha, dodávka zrnin proto byla značně snížena a tím byly zachovány plánované dávky jaderného krmiva pro vepře a slepice.

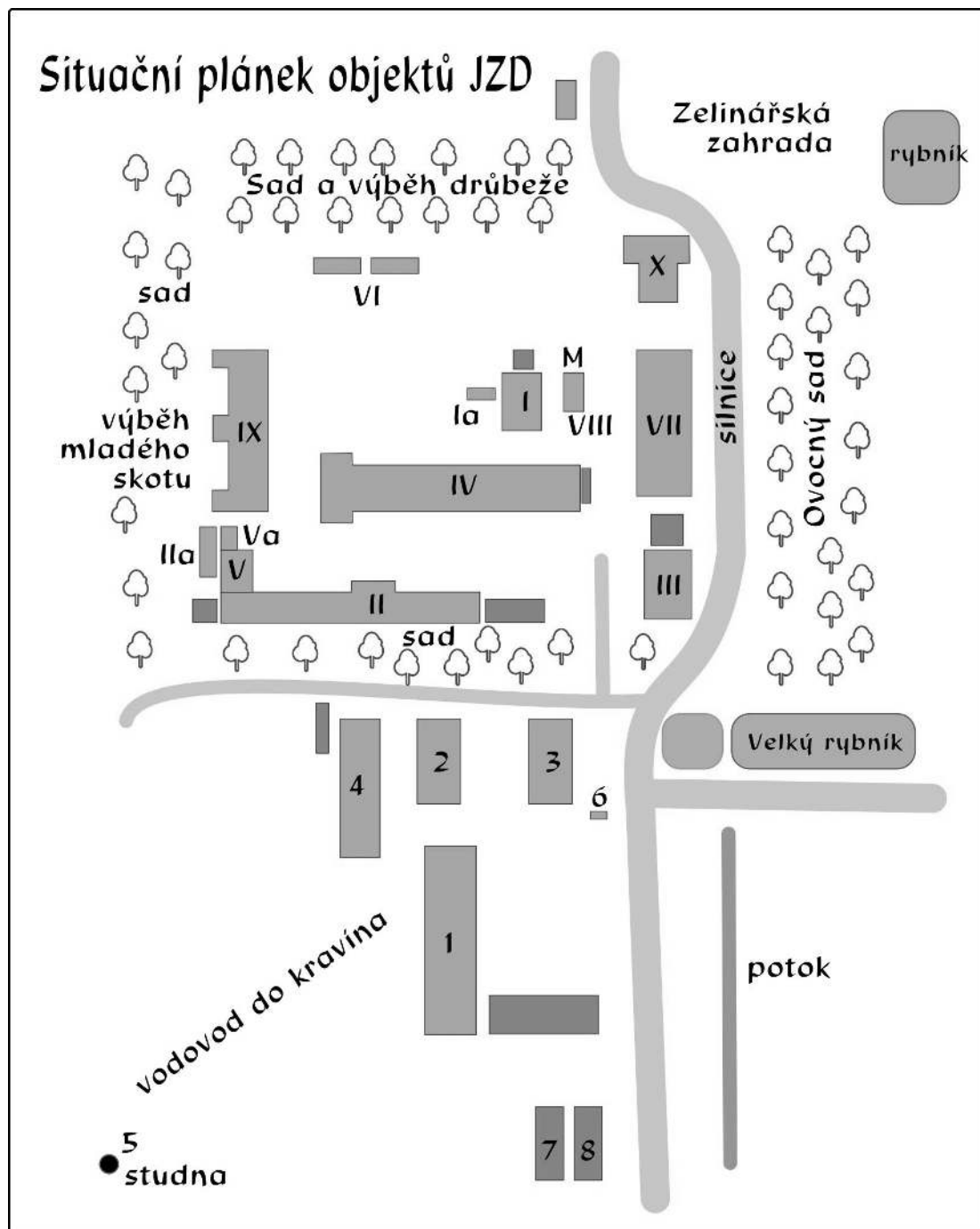
Ceny zemědělských produktů jsou ustálené a činí zhruba tento seznam:

- pšenice: 135 Kčs/q
- žito: 140 Kčs/q
- brambory: 35 Kčs/q
- jateční skot: průměrně 9 Kčs/kg
- střední vepřový: průměrně 10,50 Kčs/kg
- drůbež (kuřata): 16 Kčs/kg
- mléko: průměrně 1,80 Kčs/litr
- vejce: cca 0,85 Kčs/ks (16 Kčs/kg)

Mzda za práci družstevníků je proplácena za odpracované jednotky. Jednotka je norma výkonu, podobného výkonu v průmyslu, ovšem s tím rozdílem, že v průmyslu je úkol za normální hodinu, kdežto zde je výkon časem neomezen.

Příklady z rostlinné výroby: rozházet 115 q chlévské mrvy je 1,45 pracovní jednotky, anebo naložit 47 q sena na vůz je také 1,45 pracovní jednotky.

Příklady ze živočišné výroby: za nadojených 100 l mléka je 1,90 pracovní jednotky. Vyrobit 100 kg vepřového masa jsou 3,70 pracovní jednotky. Za výrobu 100 kg hově-

zího masa je 7 pracovních jednotek (pomalejší přírůstek na váze).

Při obdělávání půdy je také pracovní jednotka různá a řídí se schopností (silou) traktoru. Například za zorání 4,10 ha pásovým traktorem jsou 2 pracovní jednotky. Uvláčet 10,30 ha traktorem kolovým je 1,70 pracovní jednotky, atp. Výše odměny za jednotku je u různých družstev různá, řídící se dle výsledku celkového hospodaření a každoročně se mění. Za hospodářský rok 1964 činila odměna za jednotku ve zdejším družstvu 17,40 Kčs hotově v penězích plus naturálie (obilí, brambory), takže pracovní průměr činil 20,80 Kčs, včetně zaplaceného pojistného a proplacené dovolené.

Z fondů, které má družstvo založeno pro úhradu mimoprovozních a investičních výdajů, je fond nedělitelný, sociální a kulturní.

Budovy JZD

Když v roce 1950 bylo družstvo založeno, dostalo k dispozici znárodněný zemědělský majetek, patřící k zámku. Byly to budovy bývalého Cukrovaru (lidově fabrika), kde již byly některé budovy upraveny pro zemědělský provoz. K tomu přidány i pozemky na skřípelském a lážovickém katastru, jak již o tom zmínka. Budova I. (viz plánec) již byla seřízena na kravín a tam také byly prvopočátky chovu dojníc. V dnešní čas slouží za výkrmnu mladých býků. Budova číslo II., která měla čp.72 (viz rozpis čísel) byla v letech 1958-59 adaptována na druhý ("nový") kravín, později zde ustájen mladý dobytek (jalovice) a měl vzadu za budovami výběh s letním ustájením - číslo IIa. Opětnou úpravou a přístavbou v roce 1961 uzpůsobená tato stáj k chovu vepřového dobytka. V rohové budově u silnice číslo III. je výkrmna vepřů a část těchto krmných vepřů je ustájena na hloubkové podestýlce v upravených sklepních místnostech bývalé varny cukru - číslo IV. V hořejších prostorách je obilní skladiště a v čelní straně této budovy, kdysi panské prádelny, nesoucí čp. 55, je místnost pro traktoristy a zámečníky opraváře, šrotárna, atp. Až do roku 1962 měl zde výkupní obilný sklad v Hostomicích pronajatou část skladu a když tento pro přetížení se propadl, byl opraven a ponechán celý pro účely JZD. V nově postavené budově číslo V. z roku 1963 je zřízena opravárna a vedle z malého domku Va. (měl čp.73) je sklad pohonných látek a olejů. V roce 1958 byly na bývalých zahrádkách panských úředníků postaveny drůbežárny číslo VI. Jsou to dvě nízké budovy dřevěných koster s výplněmi heraklitových desek. Letošního roku 1964 byla pak v tomto areálu postavena kůlna na stroje VII. Římská VIII. na pláncu je zbytek základu továrního komína, kde jedna malá postranní místnost M sloužila za mlékárnu do doby, než byl postaven úplně nový kravín na poli za celým tímto objektem. V budově IX., která má čp. 74 a 75, jsou byty a kanceláře JZD. Krajní budova X. mající čp.76 je rovněž obydlená nájemci. Maličké Ia. jsou bývalé kryté silážní jámy.

Když přibývalo členů a družstvo se rozrůstalo, staré ustájení skotu nevyhovovalo, bylo rozhodnuto postavit úplně nový kravín dle nynějších standardních projektů, typických to budov na našem venkově nyní viděných. Tak na pozemku za stávajícími budovami, při silnici ke Chlumci postaven v roce 1962 kravín (č. 1) a jeden sklad na píce (č. 2). V příštím roce 1963 při stavbě druhý sklad na píce (č. 3) a stáj pro telata (č. 4). Ku kravínu a stáji pro telata je veden vodovod ze studně (č. 5), vyhloubené na

pozemcích Pod Nádražím. V tomto roce 1963 také postaven samostatný transformátor jen pro objekt JZD, že původní elektrické vedení bylo slabé. Byl napojen spojkou přímo na hlavní síť vedoucí od Šiberného k dolejšímu konci Osova. Téhož roku postavená váha (č. 6) a rokem 1964 dána do provozu, zatímco stará, již nevyhovující, u budovy čp.76 (X.) vyražena z provozu. V roce 1964 též vyhloubeny a vyzděny dvě velké silážové jámy (č. 7 a 8) ve výměře cca 6x40x2m obsahu.

Z velkých investic, je také provedena meliorace v roce 1963 na všech pozemcích východní záhumenné strany Osova, od trati až po luka, ležící při silnici k Osovcí. (Blíže pojmenování této katastrální části jsou "Trávníky"). Druhá meliorace, provedena v roce letošním, je na západní straně obce, pod nádražím, kolem „Šanců“ v místech zvaných „V jiskře“ směrem ku Skřípli. Na tyto investice v hodnotě 127.550 Kčs byla dána úhrada ze státních prostředků ve výši 35.000 Kčs, kromě meliorační kostry (toka), která v hodnotě 40.000 Kčs rovněž byla uhrazena státem.

Brigádnických sil, s titulu patronátu atp., družstvo nepoužívá. Jedině pro kultivaci a sklizeň cukrovky jsou přidělovány určité výměry v arech zdejším občanům dobrovolně se přihlásivších k obdělávání, pro snazší zvládnutí agrotechnických lhůt. Jsou normálně pak odměněni penězi za obdělanou výměru a případným nárokem na naturálie, včetně přídelu určitých kg cukru zdarma. Ve žních a při výmlatu přiskočí k výpomoci pak členové jednotlivých spolků, jak již ve zprávách o jejich činnosti bylo napsáno.

Tolik kronikář Anděl v roce 1964. Po změně společenských poměrů v roce 1989 se některá JZD rozpadla, jiná pokračovala v činnosti pod názvem Zemědělské družstvo nebo jiným. Pozemky byly navraceny majitelům, kteří je buď prodali nebo pronajali pokračujícím družstvům. Našli se i jedinci, kteří začali soukromě hospodařit.

V Osově soukromě hospodaří Josef Kubec.

V areálu bývalého JZD se dnes nachází výrobní a sklady bazénů a zastřešení firmy Albixon.